

З Днем Незалежності, Україно!

ДО ФРАНКА У КОЛОМІЮ

27 серпня – день народження
Івана Франка.

Коломия має якийсь
свій справді покутський
шарм. Вона багата іс-
торією, музеями, куль-
турними пам'ятками і
завжди повна несподі-
ванок.

с. 5

МОЛОДЬ – ДО ДНЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

У Києві відкрилася Все-
українська виставка
«Молоде мистецтво мо-
лодої країни», приуро-
чена до свята.

с. 9

РЕМЕСЛО ІЗ КРИЦІ І ВОГНЮ

В Національному
заповіднику «Батьків-
щина Тараса Шевчен-
ка» вже вкотре зібра-
лися шанувальники
народних ремесел.

с. 11

3 Днем Незалежності України!

Минуло 22 роки відколи було втілено давнє прагнення нашого народу до свободи і самовизначення.

Незалежність стала новою точкою відліку в житті кожного українця.

Україна – одна з найкрасивіших європейських країн із давніми традиціями та самобутньою культурою.

Українці – гостинний, щирий і працелюбний народ, здатний втілювати в життя амбітні сучасні проекти!

Нехай кожен день сповниться радістю та дружнім теплом, а нові здобутки стануть міцними цеглинками в будівництві держави, якою пишатимуться наші діти.

Бажаю всім нам, громадянам України, а також шанувальникам нашої держави та української культури за кордоном – сили духу, оптимізму, добра і радості!

**Міністр культури України
Леонід НОВОХАТЬКО**

НАПЕРЕДОДНІ ДНЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ВІДЗНАЧИВ СВІЙ СЛАВЕТНИЙ 80-РІЧНИЙ ЮВІЛЕЙ ВИДАТНИЙ МИТЕЦЬ СУЧАСНОСТІ, ГЕРОЙ УКРАЇНИ, НАРОДНИЙ АРТИСТ УКРАЇНИ АНАТОЛІЙ ТИМОФІЙОВИЧ АВДІЄВСЬКИЙ

З цієї нагоди вітання ювіляру надіслав міністр культури України

Шановний Анатолію Тимофійовичу!
Прийміть щирі вітання з нагоди ювілею!

Високо ціную і глибоко поважаю Вашу самовіддану працю.

Володіючи всіма тонкощами художньої майстерності, Ви підкорюєте публіку, даруючи їй незабутні враження. А очолюваний Вами колектив протягом багатьох років залишається зразком високої

професійної майстерності. Своєю невичерпною енергією Ви заряджаєте колектив і виховуєте слухача.

Ваша багаторічна праця та постійна турбота про збереження і розвиток національних мистецьких традицій є яскравим взірцем високого професіоналізму та служіння великим ідеалам добра, краси і любові!

Протягом десятиліть Ви даруєте слухачам свій талант блискучого диригента

та багатогранно обдарованого митця, і вдячна публіка відповідає Вам своєю щирою любов'ю.

Зичу Вам міцного здоров'я, щастя й удачі у здійсненні всіх творчих задумів. Нехай і надалі Вам надає сил підтримка і любов численних шанувальників.

Успіху Вам і всього найкращого!

З повагою Леонід НОВОХАТЬКО

АНСАМБЛЬ «ДНІПРО» ПРЕДСТАВЛЯТИМЕ УКРАЇНУ В УЗБЕКИСТАНІ НА ІХ МІЖНАРОДНОМУ МУЗИЧНОМУ ФЕСТИВАЛІ «ШАРК ТАРОНАЛАРИ»

Із 25 до 30 серпня в Самарканді проходитиме ІХ Міжнародний музичний фестиваль «Шарк Тароналари» (мелодії Сходу). У ньому візьмуть участь близько 50 країн. Цьогоріч Україну представлятиме ансамбль української музики «Дніпро».

«Дніпро» – професійний творчий колектив, створений 1995 року. За своє творче життя ансамбль відзначений багатьма нагородами міжнародних фестивалів у різних країнах світу. Приємно пригадати, що один із перших призів він отримав 1999 року від журі ІІ Міжнародного музичного фестивалю «Шарк Тароналари» (Узбекистан).

Творчий склад ансамблю – 11 артистів із вищою музичною освітою. Солісти – лауреати міжнародних фестивалів і конкурсів. Очолюють «Дніпро» від дня його заснування художній керівник, директор і солістка, заслужена артистка України Олена Кулик і головний диригент, соліст-скрипаль, аранжувальник, член Національної ліги українських композиторів, заслужений артист України Любомир Матейко.

Фестиваль проводиться кожні два роки з 25 до 30 серпня. Перший «Шарк Тароналари» відбувся 1997-го. У ньому взяли участь представники 31 країни. Сьогодні він є надзвичайно популярним не лише в Узбекистані, а й далеко за його межами.

ФОТОВИСТАВКА «КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКА ЛАВРА – СВЯТИНА УКРАЇНИ» У РУМУНІЇ

У культурно-інформаційному центрі при Посольстві України в Румунії триває фотовиставка «Києво-Печерська лавра – святиня України», присвячена 1025-річчю хрещення Київської Русі.

Її відкриття супроводжувалося демонстрацією українських науково-популярних фільмів «Агапіт. Стріла заздрощів – поєдинок» та «Князь-інок Микола Святоша», а також експонуванням колекції нових видань церковних книг і творів українського народного мистецтва. На заході виступили посол України в Румунії Теофіл Бауер і

радник-посланник Посольства України в Румунії Теофіл Рендюк.

Виставка «Києво-Печерська лавра – святиня України», підготовлена Національним Києво-Печерським історико-культурним заповідником, у культурно-інформаційному центрі при Посольстві України в Румунії триватиме до вересня 2013 року, після чого експонуватиметься в 12 регіонах компактного проживання українців у Румунії.

За словами радника посольства пана Рендюка, фотовиставка, присвячена Києво-Печерській лаврі, привертає увагу відвідувачів до особливої ролі цього святого місця у збереженні та зміцненні православ'я не лише в Україні, а й в інших країнах східного обряду.

«Києво-Печерська лавра – святиня України» успішно відбулась у Французькій Республіці (Париж, Страсбург) та в Ізраїлі (Тель-Авів). До кінця року її презентація планується в Греції, Грузії та Чорногорії.

НА НАВИГАЦІЙНІЙ КАРТІ УКРАЇНИ З'ЯВЛЯТЬСЯ МУЗЕЇ ТА ЗАПОВІДНИКИ

Департамент культурної спадщини та культурних цінностей Міністерства культури України надасть картографічному підрозділу Location&Commerce компанії Nokia географічні координати та іншу потрібну інформацію щодо місць розташування заповідників і музеїв, які належать до сфери управління міністерства. Ці відомості буде використано при створенні актуальної навігаційної карти України.

Безплатний доступ до цієї інформації для численної аудиторії вітчизняних і зарубіжних користувачів сучасних веб-сервісів, навігаційних систем і пристроїв сприятиме розвитку суспільної обізнаності щодо культурного надбання нашої держави.

Затверджено форму довідки про включення закладу культури до базової мережі Мінкультури України.

Відповідно до частини другої статті 22 Закону України «Про культуру» та постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку формування базової мережі закладів культури» (від 24 жовтня 2012 року № 984) наказом Міністерства культури затверджено форму довідки про включення закладу культури до базової мережі Мінкультури України.

Включення закладів культури до базової мережі здійснюється згідно з порядком формування базової мережі закладів культури та відповідними пропозиціями центральних органів виконавчої влади та місцевих держадміністрацій, що подаються до Мінкультури щороку не пізніше 15 листопада.

Вилучення закладів культури з базової мережі здійснюється за погодженням з Мінкультури згідно з переліком закладів культури, поданим місцевою держадміністрацією та затвердженням органом місцевого самоврядування або поданим центральним органом виконавчої влади, із зазначенням причин і обґрунтуванням необхідності такого вилучення. Вилученими з базової мережі можуть бути заклади культури, що не відповідають вимогам, визначеним статтями 1, 22 і 23 Закону України «Про культуру».

У разі, коли заклади культури загальнодержавного рівня належать до сфери управління Мінкультури, вилучення таких закладів із базової мережі здійснюється за рішенням міністерства.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА ТА КУЛЬТУРНИЙ ЦЕНТР «КІНОТЕАТР КИЇВ» ПРЕДСТАВЛЯЮТЬ ТИЖНЕВУ РЕТРОСПЕКТИВУ УКРАЇНСЬКОЇ КІНОКЛАСИКИ ДО ДНЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

23.08 «Камінний хрест», Л. Осика, 1968 р.

За мотивами новел Василя Стефаника «Камінний хрест» та «Злодій».

Галицький селянин Іван Дідух після марних спроб вибратися із злиднів вирішує поїхати з дітьми до Канади і там спробувати віднайти щастя. Напередодні від'їзду в хату до нього пробирається злодій. Для його покарання Дідух запрошує гостей. Останньої миті він прощає грабіжника, але сусіди вбивають його. Ранком у пам'ять про себе Іван встановлює на пагорбі давно заготований камінний хрест.

24.08 «Захар Беркут», Л. Осика, 1971 р.

Фільм оповідає про мужню боротьбу карпатських горців-русинів, очолюваних Захаром Беркутом, – головою племені мисливців, воїнів та хліборобів, проти

татаро-монгольської навали на Київську Русь у XIII столітті. Картина про непереможний дух народу, прагнення відстояти свою свободу.

25.08 «Білий птах з чорною ознакою», Ю. Іллєнко, 1971 р.

У своїй третій режисерській роботі Юрій Іллєнко досліджує трагедію бідної української родини Дзвонарів, яка живе у Карпатах неподалік румунського кордону у важкі часи війни та терору (1937–1947). Четверо братів грають у сільському ансамблі, проте боротьба між українцями-націоналістами, прибічниками нацистів та радянської влади забирає одного учасника гурту за іншим: Петро приєднується до Червоної армії, Орест – до УПА, а Богдан лишається вдома. Однак долі братів переплітаються і в коханні, і в боротьбі.

26.08 «Тарас Шевченко», І. Савченко, 1951 р.

Історико-біографічний фільм режисера Ігоря Савченка про життя великого українського поета і художника Тараса Григоровича Шевченка.

Син кріпосного селянина, він блискуче закінчив Академію мистецтв і ще в юності завоював славу волелюбними віршами. Але його чекали важкі випробування...

27.08 «З нудьги», А. Войтецький, 1967 р.

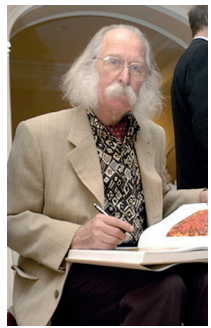
За однойменним оповіданням М. Горького.

Про байдужість, жорстокість поглинутих міщанством мешканців маленької залізничної станції, що загубилася у глухому степу. Самотня кухарка Арина покохала обхідника залізничних колій Гомозова. Але це несподіване щастя закінчується для жінки трагедією, бо місцеві жителі, в яких від нудьги та лінощів присипляються всі людські почуття, починають насміхатися з неї, та ще й Гомозов приєднується до них. У відчаї Арина накладає на себе руки.

28.08 «Хліб і сіль», Г. Кохан, М. Макаренко, 1971 р.

За мотивами однойменного роману Михайла Стельмаха.

1905 рік. Тяжко живуть селяни-бідняки у Прикарпатті. Багато хто від'їжджає до Сибіру в пошуках кращої долі, інші планують боротися за свої права на землю.

**«НЕРОЗГАДАНІ ТАЙНИ»
ВІД ІВАНА МАРЧУКА**

23 серпня у музейно-виставковому центрі «Музей історії Києва» відкрилася виставка живопису Івана Марчука «Нерозгадані тайни».

Як повідомили УНІАН у прес-службі КМДА, упродовж місяця кияни та гості столиці зможуть побачити майже 60 картин майстра.

Експозиція складатиметься з кількох окремих розділів, які яскраво ілюструють творчі періоди художника.

Іван Марчук – один із найвідоміших художників світу. Він увійшов до британського рейтингу «100 геніїв сучасності». Міжнародна академія сучасного мистецтва у Римі прийняла Марчука до лав «Золотої гільдії» та обрала почесним членом наукової ради академії. До «Золотої гільдії» входить лише 51 художник.

**ВІДЗНАЧЕННЯ
ДНЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ У ВІННИЦІ**

24 серпня на головній площі міста відбудеться Другий фестиваль «Подільська пектораль», започаткований минулого року за ініціативи Вінницької міської ради та Благодійного фонду «Велика родина».

Родзинкою фестивалю, який стартує з 16-ї години, стане Парад короваїв. Його у місті буде проведено вперше. Планується, що в параді буде понад 30 короваїв не лише з усіх районів Вінницької області, а й з інших міст України, зокрема, Луцька, Павлограда та Дніпропетровська.

Ще одним сюрпризом для вінничан стане презентація робіт та майстер-класи митців петриківського розпису із Дніпропетровська.

Під час фестивалю вінничани побачать просторові інсталяції «Сад українського мистецтва», виставки обласного краєзнавчого музею «Шевченко на усі часи» та «Узором долі вишита сорочка», а також конкурс малюнків-ілюстрацій до творів Тараса Шевченка та виставку сучасної української ляльки.

**У ЖИТОМИРІ ДО ДНЯ
НЕЗАЛЕЖНОСТІ ВІДКРИЛАСЬ
ТРАДИЦІЙНА ВИСТАВКА КАРТИН**

Більше двадцяти художників та аматорів образотворчого мистецтва подали свої роботи – пейзажі, натюрморти, портрети. «На виставці представлені твори: живопис, графіка, декоративний живопис, є й акварель. Роботи різні за характером: від реалістичного спрямування до авангардного. Я запрошую шанувальників українського образотворчого мистецтва, кожен для себе знайде щось цікаве», – розповів голова обласної організації Національної спілки художників України Василь Кондратюк. Виставка експонується у Будинку художників по вулиці Театральній до 9 вересня.

ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТІ В ОДЕСІ

До Дня Незалежності в Одесі намагатимуться побити національний рекорд із кількості людей у вишиванках, які сформують живий ланцюг від пам'ятника Рішельє Потьомкінськими сходами до морвокзалу. Після чого їх частуватимуть величезним короваєм.

**СПАДКОЄМНІСТЬ НАРОДНОЇ
ТРАДИЦІЇ У ХАРКОВІ**

Харківський обласний організаційно-методичний центр культури і мистецтва до Дня Незалежності України представляє виставку народного костюма «Етно-еволюція».

Проект демонструє спадкоємність народної традиції у формуванні образу сучасних українців. Він спрямований на формування естетичного сприйняття українського костюма як джерела натхнення.

Основна частина експозиції представляє народний жіночий і чоловічий костюми Слобідського краю і Полтавщини, а саме оригінальні зразки традиційного українського одягу кінця XIX – середини XX століття.

Друга частина виставки розкриває сучасні форми існування української народної традиції в одязі і образах сучасників.

Третя частина експозиції – це фотографії наших співвітчизників, які в

повсякденному житті використовують одяг із народними традиційними мотивами.

**ПРОЕКТ «ТОЧКА ОПОРИ»
У ЧЕРВОНОГРАДІ**

У Червоноградській філії Львівського музею історії релігії – Палаці Потоцьких – до Дня Незалежності України і Дня шахтаря учасники мистецької групи «Амальгама» представили виставку «Точка опори».

Це творче об'єднання близько двох років тому створили художники з різних куточків України та з-за кордону. Його мета – відобразити прекрасним не лише зовнішній, а й внутрішній світ людини. Через призму Біблії, звертаючись до Бога, митці працюють над становленням своєї душі, відображаючи власне бачення радощів життя.

Проект «Точка опори» стартував торік у серпні в Києві. Червоноград – четверте місто, в якому художники експонують свої твори. Це 58 полотен 13 авторів. Усі роботи різні, як і техніка їх виконання. Є олійний живопис, акварелі, графіка і навіть рідкісна енкаустика – живопис гарячим воском.

**ЯРМАРОК ТА МАЙСТЕР-КЛАСИ В
КИЄВІ З НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА**

У рамках святкування Дня Незалежності України 24–25 серпня Національний центр народної культури «Музей Івана Гончара» запрошує всіх охочих відвідати виставку-ярмарок, майстер-класи та презентацію традиційного народного мистецтва. Відчутти смак давньої традиції ви зможете в автентичних виробках, створених вправними руками та щирою душею народних майстрів із різних регіонів України, які будуть представлені на

ярмарку традиційного народного мистецтва на подвір'ї музею.

Тут можна оглянути гончарні вироби, ткани та вишиті речі, головні убори, килими, вироби з соломки, бісеру, дерева, дитячі іграшки, ляльки-мотанки, писанки, твори малярства та літературу про традиційну культуру українців.

**ЧЕРКАЩАНИ СМАКУВАТИМУТЬ
БОРЦЕМ**

Жителям Черкас не доведеться нудувати в суботу, 24 серпня, під час святкування Дня Незалежності України. У рамках проекту «Жовто-блакитні мої кольори» всі охочі будуть малювати прапор єднання – український прапор. Крім того, влада пообіцяла весь день розважати містян різними концертами, виступами майстрів козацького військового мистецтва і феєрверком.

Не залишаться черкащани в День Незалежності і голодними, оскільки у цей день частуватимуть борщем на фестивалі «Сила борщу». Як повідомили в прес-службі Черкаського міськвиконкому, відбудеться це дійство 24 серпня в Долині троянд.

Борщ готуватимуть одразу кілька команд кухарів. Ближче до вечора всі охочі зможуть спробувати борщ кожної з команд за мінімальний двогривневий внесок. Хто найбільше отримає грошей, той і переможе в невеликому місцевому змаганні. Всі зібрані кошти передадуть на благодійність.

СВЯТКУВАННЯ У СІМФЕРОПОЛІ

За словами заступника начальника управління культури міської ради Сімферополя Олени Ясиної у бібліотеках міста діють тематичні виставки і презентації, приурочені до Дня Незалежності України.

Тут відбудеться урочиста церемонія підняття Державного прапора України і покладання квітів до пам'ятника Т. Г. Шевченкові. Цього ж дня в кримській столиці молодь Сімферополя проведе автопробіг.

24 серпня для жителів і гостей міста в сквері ім. Тренєва буде представлена концертна програма духового оркестру.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ІСТОРИКО-ЕТНОГРАФІЧНИЙ ЗАПОВІДНИК «ПЕРЕЯСЛАВ» ЗАПРОШУЄ НА І ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ФЕСТИВАЛЬ МАЙСТРІВ
НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ «ПЕРЕЯСЛАВСЬКИЙ ЯРМАРОК», ЯКИЙ ВІДБУДЕТЬСЯ 20–21 ВЕРЕСНЯ 2013 РОКУ**

Традиційна культура і фольклор складають глибинну основу кожної національної культури, формуючи її самобутність на основі архаїчних джерел. Протягом століть народом формувалися культурні цінності, що дали витоки багатьом реаліям сьогодення і тепер збагачують наше життя. Здавна український народ славився своєю майстерністю та творчим підходом до оформлення побуту. Для продажу або обміну ремісничими виробами влаштовували ярмарок, на який з'їжджалися з усіх куточків України та з-за кордону.

Народна художня творчість у безмірі її проявів завжди була і є своєрідним ґрунтом для спілкування поколінь, тим невичерпним джерелом пізнання історії, звідки йдуть витоки професійного мистецтва. Пісня і танок, малюнок і розпис, різьблення і плетіння, ткацтво і вишивання з незапам'ятних часів органічно увійшли в життя народу, втілюючи в собі його найвищі естетичні принципи, ідеали краси та добра, прагнення до прекрасного, витонченого, довершеного.

Улаштування ярмарку на території Музею народної архітектури та побуту Середньої Наддніпрянщини, забудова якого копіює українське село кінця XIX – поч. XX ст., створює атмосферу живої історії під час проведення фестивальної програми.

Учасниками Фестивалю можуть бути майстри народних ремесел, фольклорні колективи, будинки дитячої творчості, самобутні таланти.

До участі в концертній частині Фестивалю запрошуються колективи, що виконують етнічний, сучасний український фольклорний матеріал, народні танці. На

початковому етапі організації фестивалю оргкомітет відбирає учасників згідно з поданими колективами заявками із вказаним репертуаром.

Організатори Фестивалю вважають за необхідне поряд із майстрами традиційних народних ремесел участь молодих майстрів, які представляють сучасні форми творчості й майстерності, з метою представлення, продовження та відродження традицій у сучасному світі.

Оргкомітет Фестивалю не висуває вимог щодо видів народного ремесла та фольклору, запропонованих до участі, але рекомендує учасникам представити зразки, характерні для їхнього історико-етнографічного регіону.

Для участі у Фестивалі необхідно подати заявку до 1 вересня поточного року. Майстрам декоративно-ужиткового мистецтва, які бажають взяти участь у виставках-продажах, а також організації та проведенні майстер-класів, теж необхідно подати заявку до Оргкомітету фестивалю. **(Зразок заявок дивіться на сайті Міністерства культури України).**

Підтвердження про участь у Фестивалі заявникам буде надіслано організаторами в термін до 2 вересня поточного року.

Учасники Всеукраїнського фестивалю майстрів народної творчості «Переяславський ярмарок» будуть нагороджені дипломами, подяками і пам'ятними подарунками.

Початок о 12:00. Контактні дані організаторів Фестивалю: (04567) 5–41–03, 5–56–41; e-mail: niez.administry@ukr.net.

ПРОГРАМА**Всеукраїнського фестивалю майстрів
народної творчості «Переяславський
ярмарок»****20 вересня 2013 р.**

10.00 – відкриття містечка майстрів;

12.00–12.30 – урочисте відкриття Фестивалю;

12.30–16.00 – презентація будинків дитячої творчості;

12.00–16.30 – постійно діючі майстер-класи, виставка-ярмарок;

12.30–16.30 – концертна програма (виступи фольклорних колективів України та гостей Фестивалю).

21 вересня 2013 р.

12.00–16.30 – концертна програма (виступи фольклорних колективів України та гостей Фестивалю, презентація майстрів традиційних українських ремесел; презентація майстрів сучасних українських ремесел, майстер-клас українського танцю);

12.00–16.00 – постійно діючі майстер-класи, виставка-ярмарок;

13.30–14.00 – виставка сучасного українського одягу, вишиванок різних регіонів України;

16.00 – офіційне закриття Фестивалю, вручення дипломів, подяк і пам'ятних подарунків.

До 90-ліття «КіЖ»

Дипломанти

Порожньо, тихо в класах і аудиторіях Київського художнього інституту. Більшість вихованців роз'їхалась уже на літні канікули. Але десь у глибині цього старовинного будинку і сьогодні вирує кипуче творче життя. Мешканці цих кімнат не збираються ще у відпустку, вони знають: цей рік треба весь, без останку віддати учбі. Цей рік – великий водорозділ на їх життєвому шляху. Сьогодні вони ще студенти, а за якихось два-три місяці вийдуть із стін інституту з дипломами художників, скульпторів, архітекторів.

У дипломантів – зараз гаряча пора. В жовтні інститут, уперше після повернення з евакуації і, отже, вперше в мирних умовах, дасть республіці свій новий випуск – двадцять одного митця: художників-живописців, графіків, архітекторів, скульпторів.

Різними шляхами прийшла талановита радянська молодь до Художнього інституту. Син селянина Сергій Григор'єв, відчувши хист до малювання, вчився в художній студії ВЦРПС, а потім проходив курс під керівництвом таких видатних майстрів, як акад. І. Грабар і проф. М. Ульянов. В інституті його навчанням керував народний художник УРСР проф. К. Трохименко. Відмінним навчанням Григор'єв заслужив торік Сталінську стипендію.

Григор'єва захоплює історична тема. Для виставки «Партизани Вітчизняної війни» написав він уже дві картини. Але основну свою увагу приділив він дипломній роботі.

Лютої зими 1941–42 року весь світ дізнався про жахливий злочин гітлерівських вбивць, які закатували молоду партизанку Зою Космодем'янську. У ті дні Григор'єв весь проіннявся думкою – створити картину про мужню комсомолку.

Один по одному з'являлися ескізи, зарисовки і варіанти. Тепер вони заповняють усю кімнату, – навіть на столику, навіть на ліжку можна їх побачити. Захоплений своєю роботою, не розлучається Григор'єв з нею ні вдень, ні вночі.

Над картиною я працюю третій рік, – розповідає він. – Хоч я і знаю Москву та підмосковні села, все ж я знову туди кілька разів виїжджав, зустрічався з учасниками партизанського руху, був у Зоїної матері, розмовляв з нею, розшукуючи матеріал для картини.

...І ось молода патріотка дивиться з полотна. Погордо підведене чоло. Руки й ноги скуті. Кривавий шлях пройшла вона по засніженому селу. Її підштовхують прикладами звіроподібні штурмовики і есесівці, та не до них звернені погляди й думки Зої. Вона знає і відчуває, що на неї дивиться, з нею разом страждає весь народ. І ми бачимо, як невимовно болюче радянським людям за славну

дочку великого російського народу. Ось, здригнувши всім тілом і змахнувши руками, стоїть стара бабуса. Не розуміючи всієї трагедії, здивованим поглядом дивиться дитина. Притиснувши до грудей малятко, молода жінка стежить за героїнею прощальним поглядом.

Федора Самусева ми застали біля мольберта. З палітрою в руках, він накладав новий шар фарб на картину. Робота ще не закінчена, хоч триває вона довго. Численні ескізи, малюнки, різноманітна література, якою заповнена кімната, показують, що Самусев багато працює.

– Тему своєї дипломної роботи, – розповідає Самусев, – підказала мені героїка наших днів. Був у мене хороший товариш, студент нашого інституту – Приходько. З перших днів війни пішов він на фронт, і довго ми про нього нічого не знали. Та якась потрапила мені в руки «Правда» із статтею, де розповідалось про хоробрість сержанта Приходька. Це й був мій друг...

Ескізи Самусев почав робити ще в Самарканді, де під час евакуації перебував інститут. Там же був написаний перший варіант картини. Багато разів переробляв він план картини. І

тільки тоді, коли інститут повернувся до Києва, коли Самусев ближче ознайомився з фронтовою обстановкою і розшукав потрібний типаж, він зміг узяти пос-справжньому за картину, що стала його дипломною роботою.

Назва її – «Подвиг сержанта Приходька». Вона ще не закінчена і тому важко певно сказати, наскільки молодому художникові вдалося здійснити свої наміри.

– Живими нас не візьмете! – ніби промовляють зображені на картині три герої – поранений у голову Приходько, що відстрілюється з пістолета, і автоматник, який влаштувався біля вікна, звідки він спрямовує свій вогонь на німців, і ще один червоноармієць, знівечений кулею...

Пафос Великої Вітчизняної війни цілком захопив художника. І вже думав він над іншою картиною, що мав відобразити один з епізодів славетної Корсунь-Шевченківської битви. Він виїжджав на поле колишнього бою і написав уже перший ескіз – Під Корсунь-Шевченківським». Федір Самусев прийшов до інституту з Пензенського художнього училища і напруженою роботою

під керівництвом народного

художника СРСР проф. О. Шовкуненка та зосередженістю завоював повагу і товаришів по курсу, і викладачів. Валентин Бунов прийшов до інституту з робітничої родини. Він закінчив харківське художнє училище. Молодий графік любить пейзаж, жанрові групи. Він працює також над ілюстрацією української книги, написав плакат для видавництва «Мистецтво» до Міжнародного жіночого дня, виконав серію малюнків на замовлення виставки «Партизани Вітчизняної війни». Учень народного художника СРСР В. Касіяна, репінський стипендіат Бунов, присвятив тему своєї дипломної роботи столиці Радянської України – Києву, прекрасний пейзаж, якого хоча передавати в серії малюнків, акварелей, гравюру.

Сучасна тема переважає у більшості дипломантів. Учень проф. О. Шовкуненка Леонід Чічкан пише картину «Ми помстимося». Над тілом жінки, убитої німецькими бандитами, клянуться радянські люди помститися за безвинно пролилу кров. Чічкан недавно закінчив картину для партизанської

виставки і «Народне ополчення в Києві». Він брав участь у ряді виставок. Обрала собі темою партизанське життя і Слава Лівшиць. Край села зустрічаються рідні народного месника, який повертається з бойової операції. З деканом факультету професором М. Гельманом заходимо до скульпторів. І в них у ці дні відчувається піднесення. От роботи молодого скульптора Макара Вронського. Вміло поєднуючи в собі хист живописця і скульптора, Вронський працював художником у редакції газети у Вітебську до художнього училища, служив у Червоній Армії, а потім повернувся до інституту.

«Винищувач танків» – така тема його дипломної роботи. Посеред великої кімнати, заповненої скульптурними ескізами, глиною та іншим робочим матеріалом – Моряк у безкозирці схилився до землі, готовий кинути гранату на фашистську панцерну потвору. Ще багато треба працювати над завершенням цієї роботи, але і в теперішньому її вигляді вона розкриває глядачеві свій глибокий зміст, в скульптурі вже відчувається велика експресія і динамічність, передано прагнення моряка перетяти дорогу ворожому танкові навіть ціною життя.

Ганна Ярошник і Микола Рябінін працюють над образами партизанів. Галина Вороніна обрала для скульптури образ Героя Радянського Союзу Людмили Павличенко. Темам Вітчизняної війни присвячують свої роботи Антонина Борисенко і Поліна Головач. Над скульптурою «Богдан Хмельницький» працює дипломант Григорій Гутман.

А скільки творчих задумів у майбутніх архітекторів, яких чекають міста і села України, визволені від німецьких загарбників! Володимир Павленко прийшов до інституту з однієї з київських будов, де працював техніком. Тепер, під керівництвом видатного українського архітектора В. Заболотного, він проектує новий драматичний театр у Києві. Над проектами нового театру в столиці України працюють також Федір Лисов, Микола Головач та Ніна Малюшина.

Мине небагато часу – і всі вони залишать інститут, де віддали чимало років наполегливому навчання. Широкий шлях радісної і напруженої творчості на благо рідної Батьківщини відкриється перед ними. І кожний згадуватиме дні, коли готувались вони скласти іспит на творчу зрілість, дні, сповнені творчих хвилювань і радісних передчуттів.

Ш. ВЯДРО.

Передруковано з оригінального випуску від 25 серпня 1945 року. Орфографію збережено.

Київський музей російського мистецтва одержав ряд полотен, що досі перебували в фондах Державної Третьяковської галереї у Москві. На фото (зліва направо) – П. Федотов «Автопортрет» (масло), А. Венеціанов «Портрет невідомої» (пастель), К. Брюллов «Портрет невідомого» (масло).

художника «Мистецтво» у Києві. Він брав участь у ряді виставок.

Обрала собі темою партизанське життя і Слава Лівшиць. Край села зустрічаються рідні народного месника, який повертається з бойової операції.

З деканом факультету професором М. Гельманом заходимо до скульпторів. І в них у ці дні відчувається піднесення. От роботи молодого скульптора Макара Вронського. Вміло поєднуючи в собі хист живописця і скульптора, Вронський працював художником у редакції газети у Вітебську до художнього училища, служив у Червоній Армії, а потім повернувся до інституту.

«Винищувач танків» – така тема його дипломної роботи. Посеред великої кімнати, заповненої скульптурними ескізами, глиною та іншим робочим матеріалом – Моряк у безкозирці схилився до землі, готовий кинути гранату на фашистську панцерну потвору. Ще багато треба працювати над завершенням цієї роботи, але і в теперішньому її вигляді вона розкриває глядачеві свій глибокий зміст, в скульптурі вже відчувається велика експресія і динамічність, передано прагнення моряка перетяти дорогу ворожому танкові навіть ціною життя.

Ганна Ярошник і Микола Рябінін працюють над образами партизанів. Галина Вороніна обрала для скульптури образ Героя Радянського Союзу Людмили Павличенко. Темам Вітчизняної війни присвячують свої роботи Антонина Борисенко і Поліна Головач. Над скульптурою «Богдан Хмельницький» працює дипломант Григорій Гутман.

А скільки творчих задумів у майбутніх архітекторів, яких чекають міста і села України, визволені від німецьких загарбників! Володимир Павленко прийшов до інституту з однієї з київських будов, де працював техніком. Тепер, під керівництвом видатного українського архітектора В. Заболотного, він проектує новий драматичний театр у Києві. Над проектами нового театру в столиці України працюють також Федір Лисов, Микола Головач та Ніна Малюшина.

Мине небагато часу – і всі вони залишать інститут, де віддали чимало років наполегливому навчання. Широкий шлях радісної і напруженої творчості на благо рідної Батьківщини відкриється перед ними. І кожний згадуватиме дні, коли готувались вони скласти іспит на творчу зрілість, дні, сповнені творчих хвилювань і радісних передчуттів.

Ш. ВЯДРО.

До Франка у Коломию

27 серпня – день народження Івана Франка

...Недавно відвідала Коломию – районний центр на півдні Івано-Франківщини з 70-тисячним населенням, чудове місто на березі швидкоплинного Пруту, по якому так і хочеться побродити, нікуди не поспішаючи. Коломия має якийсь свій справді покутський шарм. Вона багата історією, музеями, культурними пам'ятками і завжди повна несподіванок. Цього разу такою несподіванкою для мене була зустріч з... Іваном Франком. Так, саме з відомим поетом, письменником Іваном Франком – у скверіку біля міської ратуші. Рік тому, на означення 156-ї річниці від дня народження і згадки про те, що Великий Каменярь любив і відвідував це місто над Прутом, йому поставили тут пам'ятник.

Це один із небагатьох пам'ятників, біля якого справді хочеться зупинитися, постояти, подумки поспілкуватися з цієї непересічною людиною. Скульптурна композиція побудована так, що Іван Франко справді ніби йде собі якимось невимушено, в одній руці тримаючи плащ, а другою опираючись на перила сходів.

За задумом авторів цього монумента – львівського скульптора Василя Гурмака, коломийського скульптора Василя Андрушка та архітектора Олега Пріля – Франко ніби рухається назустріч людям, спускаючись сходами з віків у сьогодення, і своїм вдумливим поглядом закликає до роздумів і нескореної боротьби за Україну, якими було пронизане все життя Великого Каменяря.

Пам'ятник Каменяреві у Коломії

Іван Франко дуже тісно пов'язаний з цим містом. Дослідники життя і творчості підрахували, що він приїжджав до Коломиї п'ятнадцять разів. Тут написав новелу «На дні», «Вільні сонети», «Думи пролетарія», «Веснянки», «Вічний революціонер». У Коломії вперше були надруковані твори Івана Франка «Іван Вишенський», повість «Для домашнього вогнища», брошура «Що таке поступ» з критикою марксизму та перевидано низку його книжок.

Уперше Іван Франко приїхав до Коломиї 1 березня 1880 року. У своїх спогадах він писав: «Взимку 1880 року, не маючи ніяких засобів, щоб жити у Львові, подався я на село, в Коломийський повіт, де мав одержати приватну лекцію». Іван Франко їхав у село Березів Нижній до

Іван Франко дуже тісно пов'язаний з цим містом. Дослідники життя і творчості підрахували, що він приїжджав до Коломиї п'ятнадцять разів. Тут написав новелу «На дні», «Вільні сонети», «Думи пролетарія», «Веснянки», «Вічний революціонер»

народного вчителя Кирила Геніка, щоб підготувати його до екзамену. Поет приїхав до Коломиї на два дні раніше, де зустрівся з Ольгою Рошкевич і її чоловіком. Два дні Іван Франко перебував у товаристві подружжя Озаркевичів, вони навіть відвідали бал у ресторані, танцювали, багато спілкувалися, що потім породило непотрібні плітки... Третього березня подружжя Озаркевичів повернулося в село Белелю Снятинського повіту, рідинний маєток Озаркевичів і Кобринських, а Франко переночував у готелі і 4 березня зустрівся з Кирилом Геніком, разом вони поїхали до села вчителя. Дорогою зупинилися в заїжджому дворі села Яблунове. На той момент зайшов жандарм і, побачивши незнайомого чоловіка, попросив показати документи. А Франко приїхав до Коломиї по проїзному безплатному квитку чужої людини – працівника залізниці. Своїх документів не мав, а оскільки Кирило Генік був під наглядом поліції, то його гостя заарештували і відправили назад до Коломиї. Франку інкримінували причетність до замаху на вїта села Москалівка біля Косова, який стався цими днями.

Слідство тривало до середини травня. Загалом Франко провів у коломийській тюрмі 98 днів, а потім повітовий староста наказав доставити його до місця призначення «шупасом», тобто етапом, щоб остаточно поглумитися над ним. 11 червня жандарм відвіз Івана Франка поїздом до Станіслава, звідти під наглядом

Меморіальна дошка на місці ув'язнення Івана Франка

доставили його до Стрия, а потім до поліційної тюрми у Дрогобичі. У своїй новелі «На дні» письменник напише: «Цей транспорт по поліцейських арештах в Коломії, Станіславі, Стрию і Дрогобичі належить до найтяжчих моментів в моїм житті»...

Пізніше Іван Франко ще не раз навідувався в Коломию з про-світницькими місіями: 7 жовтня 1883 року письменник приїздив до Коломиї на кілька годин до Михайла Павлика; 7 серпня 1884 року Франко побував тут разом із гостями з Києва – письменником О. Кониським та студентом Київського університету Ф. Миколайчиком. Тоді Франко виступав у Коломії перед студентами із закликом приступити до видання літературно-наукового журналу; 2 лютого 1891 року він був присутній на першому народно-радикальному вічі; 29 жовтня 1893 року Франко був у Коломії на нараді представників радикальної партії з

навоколишніх повітів; 19 травня 1896 року в залі міської ратуші на вічі письменник закликав селян голосувати лише за тих кандидатів, які зобов'язуються захищати інтереси народу. А ще він приїжджав до Коломиї на лікування, тут оперували і лікували його дружину.

У Коломії Іван Франко разом із Михайлом Павликом видавали газету «Хлібороб». У цьому місті він колись таємно зустрічався зі своїм першим коханням Ольгою Рошкевич. Це місто над Прутом було дуже близьке поетові.

Відомий коломийський франкознавець Іван Білинкевич розповідав, що Франко навіть планував купити в Коломії будинок відомого друкаря Михайла Білоуса і переселитися на постійне проживання. У 1893 році до Коломиї приїжджала дружина письменника, щоб оглянути цей будинок на вулиці Грушевського, але жити в цьому спокійному містечку на Покутті Великому Каменяреві так і не судилося... І лише через багато-багато років він назавжди «оселився» в тихому скверіку біля коломийської ратуші.

Це місто варто відвідати кожному, бо в Коломії є багатий на експонати Музей народного мистецтва й побуту Гуцульщини і Покуття, унікальний музей «Писанка», що вже став візиткою цього міста і найбільш відвідуваний туристами, і в один ряд з ними можна поставити цей скверик із пам'ятником Великому Каменяреві, Вічному Революціонеру, бо власне ним він став тут, у коломийській тюрмі, пишучи свої безсмертні рядки:

*Вічний революціонер –
Дух, наука, думка, воля –
Не уступить нітьми поля,
Не дасть спутатись тепер.
Розвалилась зла руїна,
Покотилася лавина,
І де в світі тая сила,
Щоб в бігу її спинила,
Щоб згасила, мов огонь,
Розвидняючийся день?*

Надія ПАСТЕРНАК
Фото Йосипа МАРУХНЯКА

Ратуша м. Коломиї

Людина дивовижного пророцтва

Цього літа ми б святкували 90-річний ювілей Олександра Дмитровича Тищенка (1923–1997) – знаного музиканта, педагога, людини з добрим і щирим серцем. Минуло 15 років як його немає серед нас, однак пам'ять про нього, що її бережуть численні учні, друзі, колеги митця, спонукає до роздумів про українську культуру, про нашу спроможність стати істинними поціновувачами її скарбів.

В історії українського виконавства та педагогіки Олександр Тищенко посів одне з чільних місць, а з роками роль і значення його діяльності набуває все більшої ваги. Він був наділений вродженою інтелігентністю, людяністю, доброзичливістю, особливою харизмою у спілкуванні з людьми, через усе життя проніс любов до рідного краю, культури, мистецтва. Завдяки своїй просвітницькій діяльності цей прекрасний віолончеліст був знам'ям не лише у містах, де він працював – Харкові, Львові, Києві, але й в усій Україні та за її межами.

Олександр Тищенко, успадкувавши найкращі традиції славних музикантів, зокрема своїх вчителів, знаних радянських віолончелістів Володимира Аншелевича та Людмили Тимошенко, упродовж всього життя поєднував виконавську і педагогічну роботу. Після закінчення Харківської консерваторії його направили до Львова. Культурно-мистецькому життю цього міста він присвятив понад 20 років, зробивши вагомий внесок у розвиток музичної освіти повенної Галичини – чимало років

Олександр Тищенко з учнями

вів клас віолончелі у Львівській середній спеціальній музичній школі-десятирічці (ЛССМШ) і, водночас, працював концертмейстером групи віолончелей симфонічного оркестру Львівського театру опери та балету. У 1960 році Олександр Дмитрович став директором ЛССМШ. У творчій співдружності з видатними митцями-колегами – композитором Анатолієм Кос-Анатольським, піаністами Олександром Ейдельманом, Самуїлом Дайчем, скрипалями Вадимом Стеценком, Костянтином Михайловичем, Олександром Вайсфельдом, Олександром Деркачем, віолончелістом Євгенієм Шпіцером, арфісткою Вікторією Полтаревою, які виховали цілу плеяду знаних у світі інструменталістів, – зростав досвід Тищенка як талановитого музиканта, педагога і організатора.

За його ініціативою Львівську музичну школу-десятирічку було реорганізовано в школу-інтернат, у 1963 році – присвоєно ім'я Соломії Крушельницької. Це дало можливість навчатися тут музично обдарованим дітям із віддалених регіонів Західної України. Олександр Тищенко сприяв налагодженню постійних контактів школи з провідними педагогами не лише Львівської консерваторії, а й музичної десятирічки та консерваторії Москви. Природно, що, завдячуючи невтомній роботі всього педагогічного колективу, з яким працював Олександр Тищенко, згодом шлях у мистецтві розпочало нове покоління виконавців, які, досягнувши висот майстерності, стали гордістю нації.

З віолончельного класу Тищенка вийшло чимало відомих музикантів. У нього в школі

вчилися Олександр Герінович, Христина Колесса, Марсель Бергман, Юрій Ланюк, Наталія Хома та інші. Не можна також не згадати таких учнів тищенківської школи, як альтист Юрій Башмет, композитори Ганна Гаврилець та Богдана Фроляк та ще багатьох видатних музикантів, до сходження яких на мистецький олімп Олександр Дмитрович був безпосередньо причетним.

«Ми дуже любили Олександра Дмитровича, по-справжньому! Хоча він був і вимогливий, і часом суворий... Усі ми були його дітьми: він слідкував за нами, допомагав, вів нас по життю. Сьогодні, вже маючи власний педагогічний досвід, озирнувшись назад, дивуюся: як йому вдавалося так безпомилково розпізнавати в маленьких дітях майбутні таланти? – згадує одна з нинішніх провідних

сучасних композиторів України Ганна Гаврилець. – Просто він дуже любив музику, дітей, тому й завоював таку високу шану і любов!»

У подальшому творча доля Олександра Тищенка пов'язала його з культурно-мистецьким середовищем Києва, де він обіймав посаду директора Київського хореографічного училища (у 1972–1975 роках), а згодом очолив відділ навчальних закладів Міністерства культури УРСР (з 1975 по 1979 рік). Але й на цих високих адміністративних посадах він ніколи не поривав із музикою, до останніх днів працював викладачем класу віолончелі в Київській дитячій музичній школі № 3.

Останніми роками до вшанування пам'яті Вчителя долучилися наймолодші учні Тищенка – віолончелісти Олександр Пір'єв, Ольга Жукова, Ігор Пацовський. Саме завдяки їхній ініціативі відбулася низка музичних заходів у пам'ять Олександра Тищенка, які наочно демонструють спадкоємність поколінь, що єднаються через тісний музичний зв'язок, закарбований у звучанні віолончелі.

Творчий шлях Олександра Дмитровича Тищенка тривав понад 50 років – ціла епоха в музичному житті України. За нелегких обставин він зумів зберегти палку любов до музики, чарівного звучання віолончелі, а ще – віру в талант обдарованої дитини і світле майбутнє української музичної культури.

Ніна ДИКА, Львів

Повний текст читайте у журналі «Музика»

З 12 до 15 вересня шанувальники найрадикальшого джазу та електронної музики матимуть нагоду наживо побачити і почути кращих її творців – на XI Міжнародному музичному фестивалі «Джаз Коктебель» у Криму.

Відсвяткувавши минулого року десятирічний ювілей, цей знаний open-air фест впевнено прямує у напрямку культивування напрямків джазу, що межують із сучасною альтернативною музикою, і, переживши нетривалий кризовий період, міцніше з року в рік. Дедалі більше у його програмах з'являється імен, справді вагомих у заявленій галузі, до того ж, кожного разу вони – переважно нові.

Програма «Відкритої сцени», облаштованої для дебютантів (концерти там традиційно безкоштовні), наразі невідома – її учасників іще відбирають (цього року надійшло понад 350 заявок). Зате вже сьогодні можна сміливо анонсувати склад «Волошинської сцени» (концертний майданчик у саду Будинку музею Максиміліана Волошина)

Джаз та інше у Коктебелі

та сцени, де виступатимуть артисти напрямку Nu Jazz (New Urban jazz – тобто новий міський джаз), що вже не один рік є «центровою точкою» фесту у Коктебелі. Серед хедлайнерів «Волошинки» – Herbie's EXPL0 3000, Jacob Karlzon Trio, Plaistow, піаніст Девід Хелбок, Yuko Okamoto Quartet, Zoe Gilby – досить різноманітне поєднання, що задовольнить як прихильників комфортного, необтяжливого (у межах традиційних звучань) джазу, так і любителів їжакуватих авангардних фактур та пост-джазових мінімалістичних полотен.

Сцена «Nu Jazz» вкотре продемонструє варіативність тлумачення цього нині вельми актуального напрямку, що поєднує джаз (акустичні інструменти, імпровізація), електронну музику (у всьому розмаїтті видів та підвидів), рок-альтернативу, а подеколи – соул, фанк, зліпки з естрадної європейської музики. Концентрований за вмістом основних

Submotion Orchestra

елементів і разом з тим багатогликий у окремих втіленнях Nu Jazz представляють культові трубачі – норвежець Nils Petter Molvaer, швейцарець Erik Truffaz зі своїми формаціями, а також італійці Montefiori Cocktail, британський електронщик Вопобо. Їхні виступи розбавлять французи Teleportmusik, найпопулярніший трубач Росії Вадим Ейленкріг, пітерський гурт

Billy's Band, кубинський скрипаль Omar Puente і наші Дмитро Шуров з альбомом «Ріанобой» та «The HARDKISS».

Особливої уваги гідний проект, що здійснюється за підтримки Британської Ради в Україні «Нова британська музика: The Selector Party на Koktebel Jazz Festival». Чого вартий хоча б шанс віддатися потужному звуковому виру «British

Sea Power», а ще – послухати, як наживо готується нечувана досі звукова суміш із даб-степу, фанку, джазу, електроніки від «Submotion Orchestra». Ну і зрадіти поверненню до Коктебеля «динозаврів» ейсід-джазу «Red Snapper».

Цьогоріч концертам «Koktebel Jazz Festival» передуватиме тижневий арт-фестиваль сучасного мистецтва «ARTISHOCK», що розпочнеться 9 вересня, проходитиме у різних кутках селища Коктебель просто неба, увібравши, за словами організаторів, всі види і жанри сучасного мистецтва – від ленд- та світло-арту до літератури та незалежного кіно. Власне, «ARTISHOCK» можна назвати спробою організувати вже давно існуюче у цьому кримському селищі різноліке, спонтанне мистецьке середовище, концептуалізувати специфічний творчий мікроклімат, що помітно стимулює зростання розмаїтого креативу саме у дні «музичної окупації».

Юлія ПАЛЬЦЕВИЧ

Тримай хату, як у віночку...

Хата моя, біла хата,
Рідна моя сторона.
Пахне любисток і м'ята,
Мальви цвітуть край вікна.

Д. Луценко

Материнська хата, батьківський поріг... Як багато думок, спогадів, емоцій викликають ці слова. Тут ми народилися, під ніжну мелодію маминої колискової спиналися на ноги, зростали, а згодом – розлетілися по шляхах, вибраних для кожного його долею. Але де б ми не були, якась магічна сила змушує, хоч подумки, та повернутися сюди. І тепло стає на душі...

І тепер старі люди розповідають про те, що хата будувалася не будь-де. Аби було в родині затишно, спокійно, щоб не полишали домівку добробут, мир і злагода, обирали місце дуже ретельно. То – цілий ритуал. Красивий і мудрий. На облюбованому

Дідівська хата

хвороби, або часто хворіли; де колишні мешканці жили у сварках; де сталося самогубство чи вбивство; де росли терен і груша; на місці колишнього перехрестя. Якщо майданчик обраний – завозили дерево, глину, соломку.

«Тримай хаточку, як у віночку...» (укр. нар. пісня). В хаті завжди було охайно, вибілено, розмальовано кольоровою глиною, оздоблено витинанками, утикано свяченими квітами та духмяними травами. Усі меблі – ліжко, мисник, скриня, стіл і жердка для одягу були оздоблені різьбою чи яскравим описом, а то й металевим окуттям. Вони мали не тільки практичне значення, а й естетичне.

Найдавнішим різновидом оздоблення хати в Україні був настінний розпис, коріння якого сягає в палеолітичний час (настінні малюнки), а вибух розвитку відбувся в часи Трипільської культури (VI–III тис. до н.е.), коли кожен предмет, малюнок, колір зображеного ніс у собі глибокий сакральний зміст. Господині стирали свої малюнки зі стін і малювали їх наново на великі свята – Різдво, Великдень, Трійцю, Покрову – місцеве храмове свято. Цей розпис прикрашав і виконував роль оберега.

Старанно розписувалася стіна над полом (місце для спання), квітковими орнаментами обрамлювалися вікна і двері. Центральним же і улюбленим місцем для розпису була піч, особливо її частина – комин. Піч служила родині тричі: для обігріву житла і як тепле спальне місце, для приготування їжі, для випікання хліба. До неї ставилися як до священного предмета, шанували, тримали в чистоті. Мотиви розпису комина

печі переважали, в основному, рослинні, іноді зустрічалися зображення птахів і тварин. Одним із найпоширеніших і найдавніших магічних сюжетів було «дерево життя» з фантастичними птахами на ньому. Вважалося, що це дерево «райське», святе, яке мало приносити щастя й відвертати від оселі всяку зловорожу силу.

Розпис у вигляді стилізованих хрестиків і зірок мав ті ж властивості – властивості оберега.

Увесь стиль українського настінного розпису перекликався з візерунками вишивок, килимів, орнаментами кераміки та писанок.

Прикрасу кожної української оселі – рушники – вішали на покуті, на рамки з родинними фотографіями, над вікнами та дверима. Орнаменти вишитих рушників через тисячоліття донесли до сьогодні трипільську символіку: ромб із крапкою посередині, що означав засіяну ниву, вазон чи квітка – стилізоване «світлове дерево» від неба до землі, людська фігурка – знак берегині, берегині хатнього вогнища. Спершу рушники виконували роль оберегів від усього злого, «нечистого», що могло увійти в дім. З прийняттям християнства – стали прикрасою.

Килими розміщували на стінах, на покуті, ніколи не клали їх на долівку. Вони здебільшого прикрашали і захищали холодну північну стіну домівки.

На спеціальному миснику в кілька рядів ставили розписані тарілки, глечики, горшки.

Окрасою кожної української хати також була і скриня. Саме про неї, в першу чергу, клопоталася кожна жінка ще в пору свого дівування. Тут складався посаг – убрання, вінки, рушники, прикраси, сувої полотна, а в прискринку ховали «таємниці» – зав'язували у вузлики чародійне зілля. Скрині ставили у світлиці біля столу. Вони, яскраво мальовані, або різьблені чи ковані, завжди вирізнялися серед інших селянських меблів, що оздоблювалися значно скромніше.

Оберегом і святинею для української родини був і сволок – брус прямокутної форми зі стовбура дуба чи липи, на якому трималася стеля хати. Тримавши на собі весь мікрокосмос оселі, сволок («бальок», «трам») символізував собою її міцність, довговічність. Ним завжди пишались, вихвалялися перед гостями. Вирізьблені або намальовані на ньому знаки – сонце, місяць, зорі, хрести, квіти, птахи – мали оберігати дім від злих сил, а також розкривали уявлення наших предків про світобудову, космос.

На сволоку, як правило, вирізьблювали дату спорудження хати, ім'я і рік народження її господаря, добрі побажання родині, іноді записували важливу подію з життя сім'ї чи навіть суспільства. На сволок клали дрібні речі – клубки ниток, веретена, книги, квіти, а також хліб.

Перед Великоднем страшною четверговою свічкою писали на сволоку хрест – як оберіг від грому, а на Водохреще – крейдю – від нечистої сили. І поки стояв на землі дім, сволок надійно захищав усіх, хто проживав у ньому.

Кована скриня

Українська світлиця

майданчику за звичаєм визначали чотири кути майбутньої хати і робили на їх місці заглибини. У кожну звечора насипали по пригорщі жита, або клали спеціально спечені хлібці й трохи дрібних грошей. Якщо протягом ночі все лишиться незайманим, то можна ставити хату – місце безпечне. І навпаки, коли порушено жито, чи зникли хлібці – залишали місце й шукали інше: сприймали як знак того, що не до вподоби це місце домовику, чекають тут на людей тільки збитки. Або примічали місця, де постійно любить лежати худоба. Вірили, що на цих місцях і людям буде добре, що то сприятливі місця для оселі.

Розповідають ще й таке. Де мали зводити житло, господар припадав вухом до землі. Добре, коли поблизу пролунає пісня чи сміх. Якщо ж почується плач чи стогін, нічого й розраховувати на щастя на цьому місці. Крім того, щоб визначити місце для будівництва нової хати, ходили до ворожок та розпитували старих людей. Важливо було для будівництва нової хати обрати «чисте місце». Унікалі будувати нову хату на місці старої, хоч трохи не відступивши вбік; на місці, де колись мешкали п'яниці, злодюги тощо; де люди померли від невиліковної

А будували хату гуртом, толокою. Робота йшла швидко й весело. І було то справжнісіньке свято спілкування і людської приязні та щирості. Зводити хату завершували, як того вимагала традиція, до заходу сонця. Коли оселя набирала відповідної форми, старійшина наказував подати гілку сосни чи берези і встановлював її біля входу, як символ започаткування нового житла.

Кожна господиня, мати-берегиня дбайливо доглядала свою хату і дочок своїх навчала.

Стіл на покуті

На довге життя і добре здоров'я піднімали куми до сволока немовля, збираючись на хрестини в церкву.

Головною орнаментальною частиною світлиці була покуть – куток, що містився навпроти вхідних дверей. Тут висіли ікони, обрамлені найкрасивішими вишитими рушниками.

На покуті стояв стіл. Стіл і дім здавна поняття нерозривні. Саме його, за звичаєм, заносили першим із меблів у новозбудовану хату. Стіл у домі був своєрідним олтарем та жертвовником, за яким відбувалися всі обряди сімейного та календарного циклу. Стояв стіл накритий найкращою вишитим скатертиною або спеціальним тонким килимком, на якому завжди лежав хліб з грудочкою солі. Пригадайте в колядці: «Застеляйте столи та все килимами...»

Дім, домівка, рідна хата. Тут живе Дух роду, випромінює тепло родинне вогнище. Хочеться вклонитися цій «високонравственній людській оселі...» (За О. Довженком).

О. В. Гудзій
ст. наук. співробітник
Ржищівського археолого-краєзнавчого музею

Україна своє осягне

Напередодні великого свята – річниці незалежності України – Історико-меморіальний музей Михайла Грушевського у своїх затишних залах розгорнув експозицію робіт київської художниці Наталі Синишин. Виставка, за задумом мисткині, – тематична, присвячена знаменній події, тож експоновані твори мають відображати відповідну духовну й емоційну ауру, спонукати глядачів до роздумів: «Хто ми є, куди йдемо, яке наше майбутнє?» Сподівання Наталі Синишин оптимістичні. Вона впевнена – «Україна своє осягне».

Живописний портрет – це саме той жанр, який приваблює художницю можливістю об'єднати характер людини, її духовний світ з її зовнішністю. Саме прагнення відтворити через індивідуальні портретні риси світ внутрішній, характер, темперамент людини визначають композицію й живописно-пластичну будову експонованих портретів. Особливістю живописної манери Наталі Синишин є гармонія чистих, насичених кольорів, глибоко продумане й вивірне співвідношення теплих і холодних, тяжіння до широкого тонального і колористичного діапазону. В автопортретах часів студентства, автопортретах 2000 року, портретах мами, дівчини у віночку,

«Портрет Михайла Грушевського»

«Дума про трьох братів Азовських»

дівчини у солом'яному капелюсі, чоловіка з пензлем бачимо найскладніші сполучення червоних, рожевих, коричневих, синіх, фіолетових барв і рухливих мазків, що створюють пульсацію колориту, насиченого світлом. Завдяки пульсації колориту зображені обличчя оживають, «запрошуючи» глядача до внутрішнього, глибоко особистого діалогу.

Головними «персонажами» тематичної виставки є, безумовно, історичні портрети. Один з них – «Портрет Михайла Грушевського» (2013) – написаний олійними фарбами у подарунок Історико-меморіальному музею великого українця. Видатний вчений і політичний діяч зображений у розквіті творчих сил. Точне дотримання існуючої іконографії (що є неодмінною вимогою до історичного портрета) є безумовним. Але таке звужене завдання аж ніяк не могло задовольнити Наталі Синишин. Розворот погруддя у три чверті, впевнено «виліплена» голова, енергійний жест руки, якою вчений міцно тримає велику книгу, зосередженість погляду, шляхетне обличчя інтелігента, людини надзвичайно потужного інтелекту відтворюють живого Грушевського

– особливого, неповторного і, водночас, достовірного.

Творчі пошуки Наталі Синишин у жанрі історичного портрета зосереджені на переосмисленні великих постатей, що стали канонічними, прагненні розкрити, насамперед, живу гуманістичну основу їх образу.

«SOL»

Саме такий підхід зумовив стилістику технічно досконалих і витончених олівцевих портретів видатних українців – Івана Котляревського, Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки та Олени Теліги. Два портрети Великого Кобзаря – це глибоко особиста інтерпретація художниці широко відомого офорту 1860 р. «Автопортрет зі свічкою» та «Автопортрету» 1849 р., написаного сепією. Техніка графічного олівця, якою виконані «інтерпретації» Наталі Синишин, значно пом'якшує контрасти світла й тіні, характерні аркушам Шевченка, драматизм образу відходить на другий план і поступається ліричним почуттям мисткині. Глибоко особисте бачення образу геніальної поетеси Лесі Українки як жінки високої духовної краси визначило не лише вибір іконографічної основи (фото 1887 р.), а й відповідну манеру олівцевого малюнка (тонкі лінії, різноманітне штрихування, срібляста тональність). А в портреті Олени Теліги (2003 р.) відома фотографія поетеси у капелюсі біля кремезного дуба, вірогідно, стала лише поштовхом до створення в уяві художниці

«Вірність»

власного образу. Такої чарівної, усміхненої, життєрадісної Олени Теліги, як на малюнку Наталі Синишин, не бачимо на жодній з відомих фотографій поетеси.

Прагнення мисткині до змістовного збагачення жанру історичного портрета засвідчують «Портрет Івана Котляревського» (2011 р.) та «Портрет Лесі Українки» (2013 р.), в яких сюжетні композиції на тему їх поетичних творів органічно поєднані з портретним зображенням письменників.

Захоплення Наталі Синишин українською класичною літературою, народним фольклором поступово перейшло у бажання відтворити засобами графічного мистецтва глибоко особисті роздуми й фантазії, що кожного разу народжуються від прочитаних улюблених поетичних творів або української народної пісні. Стілістика й образи аркушів «Дума про трьох братів Азовських» (за мотивами народної думи; 2010), «Пташка-квітка» (2006), «Перемога зеленого змія» (2007), «Україна» та «SOL» (за мотивами творів Лесі Українки; 2010), «Коник-стрибунець» (за моти-

«Ой, не ходи, Грицю, та й на вечорниці»

«Сон літньої ночі»

відзначаються аркуші «Сон літньої ночі» (за мотивами твору Л. Українки; 2013), «Блага вість» (2008), «Ой, не ходи, Грицю, та й на вечорниці» (за мотивами твору М. Старицького; 2008), «Подорожній» (за мотивами твору О. Теліги; 2013), в яких художниця плідно продовжує найкращі традиції, започатковані видатними українськими графіками ще у 1920-х роках.

Десять років тому я вже писав і сьогодні, розглядаючи виставку в Історико-меморіальному музеї Михайла Грушевського, не можу не повторити: чудові роботи Наталі Синишин у мене викликають радісне, обнадійливе почуття – дивно, у наш, такий складний час живе і творить прекрасна художниця, яка щиро вірить, що світом править краса, мистецтво, яке спонукає людей захищатися у світ, що їх оточує. І саме в цій вірі і творче кредо, і сенс життя талановитої особистості.

Гліб ЮХИМЕЦЬ,
кандидат мистецтвознавства,
художник, член НСХУ

«Україна»

Молодь – до Дня Незалежності

У Києві відкрилася Всеукраїнська виставка «Молоде мистецтво молоді країни», приурочена до свята.

Один із наймасштабніших проектів Національної спілки художників України та Міністерства культури України представлено у приміщенні Центрального будинку художника Національної спілки художників України (НСХУ).

Організаторам ідея показу творів художників молодого покоління здалась доречною, як у сенсі презентації їхньої творчої практики, так і зважаючи на те, що остання подібна виставка відбулась десять років тому.

При розгляді запропонованих творів виставковий комітет звертав увагу передовсім на мистецьку якість. До речі, до складу комітету увійшли молоді художники та мистецтвознавці, погляд яких на мистецтво, можливо, більш незаангажований. У результаті бачимо твори 230 авторів з різних куточків України – твори станкового

Виставку відкриває Ігор Волощук

навпаки, дає можливість критикам і глядачам сконцентрувати увагу на образотворчому мистецтві, а не на об'єкті з довгим описом того, що, власне, хотів висловити автор. Серед учасників виставки – художники, які вже зарекомендували себе як яскраві творчі особистості: Наталя Корф-Іванюк, дипломант

скульптора Олександра Кузьміна. Взагалі тут можна побачити чимало робіт у камені, незважаючи на те, що цей матеріал складний для опрацювання, а саму скульптуру фізично нелегко привезти.

Більше 50 полотен та скульптури представили харків'яни. Цікаві як живописні, так і графічні роботи продемонструвала Полтава. Багатьом також подобаються твори в галузі декоративно-прикладного мистецтва Марії Фізер із міста Черкаси.

Наталя Кіреєва, головний спеціаліст відділу монументального, образотворчого та народного мистецтва Мінкультури України, зачитала вітання від міністра культури України Леоніда Новохатька. У вітанні акцію названо одним із традиційних наймасштабніших мистецьких проектів, реалізованих Національною спілкою та Міністерством культури України. Зазначено, що ідея експонування творів художників віком до 35 років видається доречною, оскільки становлення їх авторів відбувалося саме за роки незалежної України, представлені твори молодих митців вирізняються індивідуальним світобаченням, колористикою та високою професійною майстерністю.

«Ці люди сформувалися в молодій вільній незалежній країні, вони були вільні у виборі стилю, навчання, майстра, учителя,

їм ніхто нічого не забороняв, – висловила свою думку Наталя Кіреєва. – Тому їхнє мистецтво щире, але в той же час, може, тому, що не забороняли, і відчувається школа. В Україні завжди була своя школа, колись бойчуківська, куди влилося традиційне національне мистецтво. Протягом багатьох років формувалося своє національне мистецтво. Такі імена як Яблонська, Шишко всі знають, це як бренд. Дуже гарно, коли ми бачимо роботи молодих і відчуваємо, що традиція продовжується. Недарма ж у нас в Національній академії образотворчого мистецтва і архітектури багато іноземців – вони їдуть до нас вчитися майстерності, живопису, малюнку, графіці, – значить, у нас є чому вчитися.

Так масивно, локально молоді вже давненько не виставлялися, не мали змоги виставитися, тому я вважаю, що це дуже вдала виставка».

«Ми не ставили за мету робити якісь окремі тематичні акценти. Свідомо брали широке географічне представництво художників. Намагалися показати якнайширше молоде мистецтво України за останні роки, – сказав заступник голови НСХУ, директор дирекції виставок НСХУ Ігор Волощук. – Мені здається, що експозиція зроблена професійно і цікаво».

«Зараз робити персональну виставку – це великі кошти, тобто тут є шанс показати себе, враховуючи, що митець витрачається виключно на матеріали, а місце надається безкоштовно, – додав куратор виставки, голова молодіжного об'єднання Київської організації Національної спілки художників України Костянтин Чернявський. – Для молодого художника потрапити на таку подію є досягненням, адже коли він набрав певні бали, тричі став учасником всеукраїнських виставок, то має змогу поступати до молодіжного об'єднання Національної спілки, а маючи в активі сім виставок – претендувати на вступ до спілки».

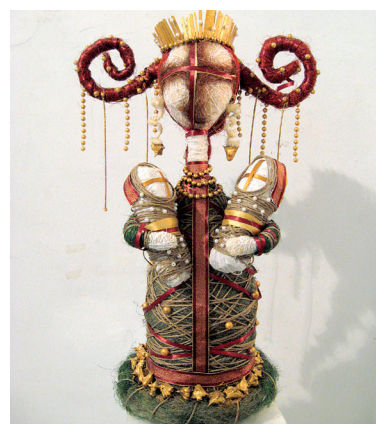
«Я у захваті, – ділиться враженнями педагог-художник з підмосковного міста Коломна

О. Коваль «Браун Ідей» (диптих «Потоки енергії»)

О. Коваль «Лукман Аруна» (диптих «Потоки енергії»)

К. Малінка «Мати»

В. Абакумова «Птахи»

Молодь вдивляється в твори ровесників

живопису, графіки, скульптури, декоративно-ужиткового мистецтва. Різноманітність робіт, іноді діаметральна несхожість художньої трактовки навколишнього світу, наочно демонструє позитивні тенденції в молодому мистецтві України. Організатори наголошують: відсутність в експозиції відверто провокативних творів не розчарує, а

Трієнале «Живопис-2013» з Полтавщини; Галина Попінова, лауреат премії ім. М. Г. Деревуса; Костянтин Чернявський та Тетяна Ягодкіна з Києва; Марина Яндоленко з Одеси, Євген Єгоров з Харкова та інші.

Одними з найактивніших учасників виявилися кияни, робіт яких найбільше. Серед них і твори вже досить відомого

М. Фізер «Мої золоті рибки. Водний ірій»

К. Чернявський «Квіти в моєму саду»

Олена Макарова. – Дивуюся різноманітності технік і підмічаю деякі моменти, про які можна розповісти, показати моїм вихованцям, наприклад, витинанку.

Видно, що кожен шукає себе, як і у нас студенти десь трошки наслідують, десь знаходять своє.

Дуже подобаються живописні роботи. Молодці, молоді художники України! Так тримати!»

Звісно, ніяка інформація не замінить власних вражень. Складіть особисту думку! Подивитися експозицію можна до 31 серпня, вхід вільний.

Світлана СОКОЛОВА
Фото авторки

Сім див українського мистецтва часів Незалежності

Звісно, історія умовного способу не знає. Але... Що було б замість сьогодні, якби 22 роки тому Україна не здобула Незалежність? Напередодні свята згадуємо головні зміни в образотворчому мистецтві країни.

Ще у 1980-х роках в Україні взагалі не було... Ну, так, сьогодні всім відомого та, завдяки зусиллям популяризаторів, супермодного contemporary art! Насправді, його як такого не існувало в СРСР, де єдиною офіційно дозволеною течією, підтримуваною державою, з початку 1930-х рр. залишався соцреалізм. У суспільній свідомості «актуальне мистецтво» вкорінювалося поступово (а певна кількість співгромадян і досі вважають його «не мистецтвом»). Остаточного визнання контемпорарі набув уже в останнє десятиліття, коли на авансцену мистецтв вийшло молоде покоління художників. Та й просто – відбулася зміна генерацій українців.

Опозицію соцреалізму в Українській Радянській Соціалістичній Республіці (так до 1991 року називалася сама наша країна у складі Радянського Союзу) становило мистецтво андеграунду. На власні очі побачити, що це таке масовий сучасний український глядач отримав змогу лише останніми роками. Зокрема, завдяки відразу кільком масштабним проектам «Мистецького Арсеналу» («Незалежні», 2011 р., і «Одеська школа. Традиції та актуальність», червень 2013 р.) та – з літа, що триває, – у постійній експозиції Національного художнього музею України.

Зрозуміло, що нині так зване «неофіційне мистецтво» зникло. Натомість постало єдине, вільне мистецтво незалежної європейської країни, яке існує у найрізноманітніших проявах.

Мистецьке життя в Україні «до Незалежності» гуртувалося навколо офіційної професійної художницької спілки.

«Німецькі обценки – Революція Махна» Стеліуса Фаїтакіса

Центральним арт-майданчиком країни, відповідно, був славнозвісний київський Центральний будинок художника. Чи не головним способом заробітку митців залишалося держзамовлення.

Тепер членство у НСХУ перестало бути автоматичним синонімом приналежності до професії. А налагоджена система держзамовлення в образотворчій галузі зникла. (Останню велику закупівлю творів мистецтва дирекція виставок здійснила ще наприкінці 1980-х років). Утім, про це сьогодні вголос шкодують навіть юні митці. Сам ЦБХ поступово перетворився з трендсеттера на один із кількох, існуючих у країні, впливових мистецьких майданчиків.

Перші недержавні центри сучасного мистецтва та просто комерційні галереї з'явилися у країні у 1990-х.

Піонером тут став легендарний ЦСМ Сороса, або ж ЦСМ при НАУКМА. Він відкрився 1995 року, а останній свій проект офіційно презентував 2008-го. (Наступником легендарного культурного центру є Фонд ЦСМ, проте, за всієї поваги до ініціаторів появи інтернет-журналу «Коридор», премії ім. Малевича та інших не менш корисних для вітчизняного мистецтва речей, його вплив не можна навіть порівнювати зі справжнім вибухом у мізках, який свого часу спричинила діяльність в Україні

«першопроходця» контемпорарі арту).

Найвідоміший сьогодні у світі східноєвропейський центр сучасного мистецтва – ПінчукАрт-Центр, – постав аж... 16 вересня 2006 року. Проте перші виставкові проекти майбутнього ПАЦу експонувалися у Будинку художника та – резонансна масштабна виставка «Прощай, зброє» (жовтень 2004 р.) – у приміщенні «другого» Арсеналу. Тоді ще – не мистецького.

Адже, в якості мистецького і музейного майданчика, сучасний український трендсеттер у царині «арту», Національний культурно-мистецький та музейний комплекс «Мистецький Арсенал» з'явився... лише у серпні 2009 р.! Першою його виставкою став «проект De Profundis», присвячений історії українського пластичного мистецтва, – читаємо на сайті тепер уже всесвітньо відомого мистецького закладу. (Справедливості заради тут треба зазначити, що «до» МА його сучасні функції виконував Український дім під керівництвом Наталі Заболотної).

На відміну від великих (та коштовних) арт-інституцій, найстаріші сучасні галереї України виникли – також у столиці – ще наприкінці 1980-х – початку 1990-х. До сьогодні з цих «аксакалів» дожили лише кілька найповажніших та найзатятіших: легендарні ЦСМ «Совіарт» (1987 р.) та галерея «Триптих» (1988 р.), Галерея РА (заснована 1993 р.), Карась галерея (1995 р.). Утім, саме їхнім титанічним, наперед популяризаторським зусиллям, ми маємо завдячувати появою у країні вже третьої генерації митців «контемпорарі арт».

... А ще 20 років тому твори сучасного мистецтва «популяризували», окрім нечисленних майданчиків Спілки художників, хіба що так звані мистецькі салони! Придбати ж гарне, проте таке, що не пройшло цензури, мистецтво можна було хіба що безпосередньо у майстернях художників, на «квартирних» виставках та, вже в 1980-х

у столиці, – під час великих свят прямо на Андріївському узвозі. Шлях від несанкціонованої торгівлі живописом (чи, навпаки, цензурованого держзамовлення) до сучасного, нехай і недосконалого, арт-ринку, що його за якихось 22 роки пройшла наша країна, вже сьогодні видається майже фантастичним...

Участь вітчизняних художників у офіційній і паралельній програмах провідних світових бієнале сучасного мистецтва, а також цінові рекорди їхніх картин на найвідоміших арт-аукціонах, зокрема, «Крісті» і «Сотбіс», – хіба, це не диво? Можливим воно стало лише за Незалежності України. Втім, сьогодні ми також як цілком належне сприймаємо і поїздки наших митців на стажування до провідних мистецьких інституцій Заходу (або до мистецьких резиденцій, чи на навчання за кордоном), і систему мистецьких грантів, і творчу співпрацю вітчизняних худож-

назвати найгучнішою? Безсумнівно, такою стала перша Київська міжнародна бієнале сучасного мистецтва ARSENALE 2012, куратором якої був Девід Еліот, а комісаром – Наталя Заболотна. Травень – липень 2012 року поставив крапку під історією пострадянського українського мистецтва. Опісля «власної» Бієнале світового рівня нашу країну і наші культурні здобутки у світі сприймають і оцінюють «на рівних». Дочекалися нарешті!

За 22 роки ми побачили повний цикл розвитку вітчизняного «контемпорарі арт», від самого народження і затвердження його як інституційного явища (адже, й перші виставки сучасних авангардистів у музеях – першопроходцем тут був, здається, все ж таки Олександр Ройтбурд, – відбулися відносно нещодавно на наших очах. А сьогодні у Національному художньому музеї їхні твори – вже у постійній експозиції.) До су-

«Розщелина» Філліди Барлоу

ників із колегами по всьому світу... Ще 22 роки тому навіть самі думки про подібне входження вітчизняного «арту» у світовий контекст здавалися нездійсненною мрією. Мрії – збуваються.

«Побічною дією» від засвоєння українськими мистецькими організаціями західної системи «життя у мистецтві» стала поява вже наприкінці 1990-х так званих «грантоїдів». Себто, цілого прошарку умільців вправно отримувати західні гранти і роками жити за цей рахунок, особливо не напружуючись. Та на сьогодні ситуація змінилася і в цій галузі. Авжеж, основними грантодавцями у країні стали вітчизняні меценати і створені ними фонди. Як наслідок, контроль за «цільовим використанням» грошей зріс у рази. Вже не до байдиків. Промовисте слово «грантоїд» скоро залишиться лише у словниках сучасної української мови.

Подія у царині візуальних мистецтв України, яку за всі часи нашої Незалежності можна

часного майже «забронзовіння». (Sic!) У той самий час, традиційне, класичне мистецтво було дещо «у загоні».

Чи могли ми, яким чи не від самого народження оскому набив офіційний радянський «соцреалізм», 20 із гаком років тому передбачити, що суспільна мода на класику колись повернеться із новою силою? Проте мода – панянка примхлива. Здається, саме сьогодні вона знову дійсно звертає увагу на образотворче, у найкращому сенсі слова, мистецтво.

Аби переконалися в цьому, достатньо, наприклад, потрапити у «Мистецький Арсенал» і добре роздивитися sensationний проект «Велике і величне». Втім... Один в один ніколи історія не повторюється. Тож, що було – ми бачили, а що буде – обов'язково визнаємо вже найближчим часом. Самі ж бо й робитимемо власну історію. З усіма її найдивнішими дивами.

«Мудрість бідних» Сонг Донга

В Національному заповіднику «Батьківщина Тараса Шевченка» вже вкотре зібралися шанувальники народних ремесел. Мотив пісні «Дві мелодії» в запису незабутнього Назарія Яремчука став лейтмотивом заходу «Ремесло із криці і вогню». Гарматні постріли та звуки козацького тулумбаса закликали на територію Моринського музейно-го комплексу. Майстри-ковалі В'ячеслав Карвацький із міста Городище та Сергій Слинько із смт Лисянка встановили два горни, які привезли з собою. Навпроти ковалів, на галявині, облаштувалися козаки громадської організації Вільного козацтва «Козачанський курінь» із села Козацьке Звенигородського району.

Заступник директора з наукової роботи Шевченко Л. М. та завідувач музею Бондаренко О. А. розповідали про те, що одним із найголовніших давньоукраїнських язичницьких богів є Сварог – бог неба, заліза, ковальства і шлюбу. За народними уявленнями, небесний коваль навчив людей варити і кувати мідь та залізо, будувати домниці, кузні, викував першу шлюбну золоту обручку. Дав знання землеробству: викував плуга та вказав, як ним виорати землю, навчив молоти зерно та пекти хліб.

Розвиток ковальства та поширення різних видів металів залежало від ступеня розвитку народу та від природних умов. Недарма є епоха міді, епоха бронзи, заліза.

Вироби В'ячеслава Карвацького

Історія прадавнього ремесла налічує тисячі років. Обробка металів способом гарячого кування на території України виникла ще в давньоруський період. Ім'я легендарного засновника міста Києва – Кия – означало «палиця» або «молот», воно споріднене зі словом «кувати». Існує давня легенда про те, як коваль запряг великого змія в плуг та борознив ним землю – так утворилися русла рік та укріплення навколо міста – «змієві вали».

Київські князівства знаходилися поблизу великих родовищ високоякісної руди, тому ковалі були забезпечені сировиною. Досить швидко Київська Русь досягла високого рівня розвитку ковальства і почала конкурувати не тільки з різними європейськими державами, але й із самою Візантією. Високою

Ремесло із криці і вогню

Спроба приборкання металу

майстерністю відзначалися київські ковалі, які виготовляли не тільки побутові предмети, але й ювелірні вироби, прикраси, а також культові речі – хрести, литі дзвони, царські ворота, шати ікон, окуття престолів, архітектурне оздоблення і прикраси.

У XV–XVI ст. ковалі навчилися виготовляти голки, годинники, ювелірні вироби. Ці більш вузькі спеціалізації зосередилися в містах.

Коваль був найшанованішою людиною у суспільстві. Вважалося, що він володіє магічними здібностями і є лицарем духу.

*Йти б ковалеві вже додому,
Де його давно вечерея жде.
Коли ж ні: сидить в дворі пустому
Край ковадла, тріснутого в день.
Все кував, кував на нім сокири,
Кликав весни дзвоном лемешів,
А тепер хоч спогоди визбируй,
Щоб стягнути тріщину в душі.
Іскри падали зірками долу
І обсмалювали рукави...
Лунко відкликався зозулі молот:
«Цілу сотню літ, старий, живи...»
На схололу синю твердь ковадла
Руку в мозолях старий поклав
І відчув руки велику владу,
Як ніколи ще не відчував.*

У попередніх століттях ковальство – одна із найважливіших професій у селі. Кожен селянин звертався в кузню для налагодження сільськогосподарського інвентарю, виготовлення будь-яких предметів, а також для підковування коней.

*Був коваль, один коваль
На усе село.
І людей будила сталь.
Весело було
Біля кузні.
Всі стежки
Пролягли сюди.
І стояли два стійки
І цебер води
На подвір'ї коваля.
Йшов у кузню він –
І стелився через поля
Металевий дзвін.
Був коваль, один коваль
На усе село.
Серп, підкову
Чи вухналь,*

*Рало, чересло
Для людей
кував коваль...*

Іван Гушак

Колись майже в кожному селі були розташовані, як правило, на околиці, кузні. Ковалі володіли всіма прийомами вільного ковальства, зварювання, термічної обробки, чорної пайки міддю. Кожен майстер знав особливості обробки різних сортів сталі, численні хитрощі і секрети, відомі іноді тільки йому самому.

Кузня на селі звичайно була місцем зібрання чоловіків, своєрідним клубом за інтересами.

*От і розходяться сутінки чорні,
Молот вистукує ближче, дзвінкіш,
Світиться в горні, жевріє в горні
Біло-сліпучий гарячий леміш.
От і снується спокійна розмова,
Скручені круто, димлять цигарки,
Падає з ковадла десята підкова,
Гублячи синьо-прозорі зірки.*

Андрій Малишко

Були часи, коли українці вільно жили на свої землях, а було, що доводилося до рук брати зброю, аби захистити рідний край. Майстри-зброярі викували мечі, бойові сокири, шаблі, ножі, сагайдак із стрілами, кольчуги, щити та шоломи. Зброярне ковальство було пов'язане з особливо ретельною обробкою металу, потребувало надзвичайної майстерності в роботі.

У Запорозькій Січі в різні періоди існувало десятки, а то й

сотні кузень. Історія українського козацтва овіяна романтикою, основною зброєю лицарів степу була шабля. Козак і шабля – нерозлучні. У народних думках і піснях, легендах і переказах говориться про те, що козак міг прогуляти все, окрім шаблі та шапки, бо ці предмети були уособленням гонору та лицарської гідності.

*Ковалю, дорогий ковалю,
Великий брате криці і вогню,
Пали у горні кривду і брехню,
Не буде в світі горя і печалі.
Усе життя ти йдеш назустріч дню,
До підлості нема у тебе жалю.
Гартуй же правду із міцної сталі,
Як воїнам гартуєш ти броню.
Без правди ми не можемо в світі жити,
Нам тільки з нею у бої ходити
До старості, до посвілих скронь.
Коли ж в горнілі буде жар згасати,
Ми біля нього станемо на чати,
І кожний кине серце у возонь!*

Ковальський промисел в Україні існував аж до середини ХХ століття. Художня обробка металу за своє багаторічне існування пройшла значну еволюцію, були часи розквіту і занепаду. Ковальство як вид мистецтва впевнено пройшло крізь віки і

Веселі пісні для гостей свята

епохи, до сьогодні не втративши первісної краси.

Ковальське мистецтво зміцнює дух і запалює серце справжніх чоловіків.

*Коваль кує залізо ще гарячим.
Тоді, коли воно пашисть вогнем.*

Козаки заряджають гармату

*Чи зможемо назвати ми ледачим
Того, хто є металу королем?...*

Анастасія Верхова

Про сторінки історії прадавнього ремесла, його виникнення та розвиток із цікавістю слухали учасники та гості свята. Намистинами українських пісень «Я козачка твоя», «Мій рідний край», «Цвіте терен» прикрасила свято гордість громади села Моринець школярка Аміна Мамай. Козацький дух відчувався в кожному концертному номері, що дарували козаки громадської організації Вільного козацтва «Козачанський курінь», яку очолює осавул Голуб Олег Петрович.

Окрасою заходу став майстер-клас по ковальству, проведений молодими ковалями Сергієм Слиньком та В'ячеславом Карвацьким. У рідних містечках майстри мають кузні, де виконують підсвічники, декоративні композиції, журнальні столики, оздоблюють ворота, вікна будинків, ганки, криниці та інше. Свої шедеври демонструють на виставках, проводять майстер-класи, пізнають прадавні секрети ковальства та створюють свої власні. У кожного свій шлях до пізнання ремесла. Сергій п'ять років

тому захопився ковальством як дивним ремеслом, що дає змогу за допомогою стихій природи отримувати нові і нові художні форми із металу. В'ячеслав з 2007 року самотужки опановує прадавнє ремесло із криці і вогню.

Передзвін ковальських молотів закликав охочих спробувати власноруч приборкати метал і вогонь. Знайшлися сміливці. Незважаючи на юний вік, семирічний Максим Ільчук майстерно бив молотом по ковадлу, намагаючись надати унікальної форми розжареному металу. А в цей час усі бажаючі мали можливість посмакувати справжнім козацьким кулішем та взяти участь у козацьких забавах.

Ольга БОНДАРЕНКО,
завідувач літературно-меморіального музею
Т. Г. Шевченка, Національного заповідника «Батьківщина Тараса Шевченка»

Вишивана Шевченкіана

Кожен день наближає нас до всеукраїнського свята, у яке має вилитися відзначення в нашій державі та усьому світі знаменної події – 200-річчя від дня народження Тараса Григоровича Шевченка. З цієї нагоди за указом Президента 2014 рік оголошено в Україні Роком Тараса Шевченка, створено Координаційну раду з питань підготовки та відзначення ювілею великого Кобзаря. Не лише державні заклади, а й численні громадські організації розробляють цікаві заходи й програми, які будуть приурочені до цієї дати.

Зі всеохоплюючою і надзвичайно людяною ініціативою виступив у ці дні заслужений майстер народної творчості України, викладач декоративно-прикладного мистецтва Гадяцького училища культури імені І. П. Котляревського Григорій Олексійович Кисіль. Він пропонує відродити прадавню українську традицію, коли чи не кожна хату прикрашали вишивані портрети Тараса Шевченка.

Здебільшого вишивальниці зображували поета вже у зрілому віці, яким його в 1859 році сфотографував петербурзький портретист Андрій Денєр. На ньому бачимо чоловіка, втомленого десятилітнім засланням і самотністю, але з твердим і проникливим поглядом, який виразно підкреслює характер людини.

У народній пам'яті Тарас Шевченко залишався щирим праведником, батьком усіх знедолених і скривджених. Тож його образ майстрині оповивали пишними ружами та зелом, що символізують любов до Пророка і його безсмертя.

Г. О. Кисіль пропонує на ознаменування 200-річчя Тараса Шевченка знову повернути в кожную оселю вишивані портрети Кобзаря та прикрасити ними освітні й культурні заклади. Погодьтеся, що виготовлені вручну за допомогою голки такі портрети випромінюватимуть ще й тепло жіночих рук майстринь, які виклали на полотні кольоровими хрестиками свою любов до Кобзаря. Недарма тих, хто вечорами схиляється над вишиванням, нерідко називають хрестопоклонниками. А пан Григорій – то їхній давній порадник, помічник і навчитель. У переддень ювілею Тараса Шевченка він не голосливо закликає вишивати його портрети, а готовий дати кожному в руки художні малюнки-схеми для реалізації такого задуму.

Мало не п'ять років поспіль майстер народної творчості не втомно працював над створенням альбому «Українська вишивка. Портрети Тараса Шевченка». Полтавська обласна влада включила його видання до свого плану ювілейних заходів і навіть передбачила на це витратити 45 тисяч гривень. До речі, це вже

Григорій Кисіль

четвертий альбом із подібної серії, які побачили світ у полтавському видавництві «Дивосвіт». У трьох попередніх Григорій Кисіль подавав зразки народних орнаментів Полтавщини, вишукані решетилівські узоривок білим по білому, запропонував широкий вибір абеток і цифр для вишиваних написів різного характеру й призначення, потім опублікував серію портретів видатних людей Полтавщини, а після цього зважився і на створення схем для вишивання ікон.

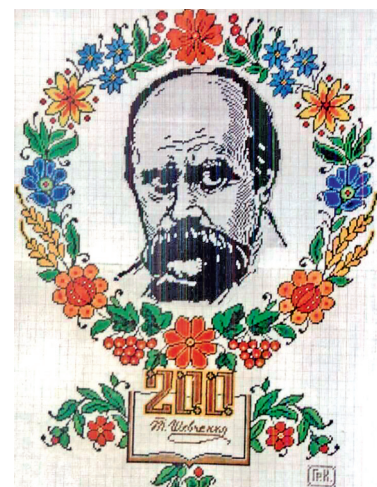
Першою образ святого Миколая вишила дружина пана Григорія Анізія. Ікону родина мала намір подарувати новозбудованому Свято-Успенському собору, але до відкриття храму вишити її не вдалося, тож вирішили, що вона висітиме якийсь час удома, а на день Миколи Чудотворця її подарують собору. Перед цим Григорій вирішив пом'янути раму ікони на вишуканішу. Яким же було його здивування, коли, знявши скло, він побачив на ньому схожий на фотонегатив чіткий відбиток образу святого. Подивувалися цьому і священнослужителі, але тоді особливого значення цьому не надавали. Освячена ікона упродовж двох років прикрашала іконостас. А якось під час ремонту іконостаса скло пошкодили, тож його вийняли для заміни. Настоятель собору протоієрей Ігор зберіг це надщерблене скло, бо на ньому також є схожий на паморозь відбиток образу Миколая. Відтоді скло замінювали вже чотири рази, і на кожному з них можна бачити такі ж зображення. Ікона ніби сама по собі множить. Науковці так і не змогли з'ясувати причину цього явища. Відтоді скло виставлене у храмі поруч із вишитою іконою святого

автор додав ще більше тридцяти співзвучних нашому часові афоризмів Кобзаря, оформивши їх народними орнаментами, та чотири ілюстрації до його творів – це «Катерина» Тараса Шевченка, «Перебендя» Івана Іжакевича, «Шевченко з козю над Дніпром» Костянтина Трутовського та ілюстрація Опанаса Сластіона до «Гайдамаків» («Процання Яреми з Оксаною»). До речі, над створенням своїх авторських малюнків майстер працює виключно пензлями, комп'ютер він не бере в помічники, бо не хоче творчу рукотворну роботу перетворювати на машинну. Тим вони й особливо цінні.

У шевченківський альбом Григорій Кисіль уклав усю душу. «Для мене Тарас Шевченко – це Святе Письмо. Це мій світоч. Він сьогоднішній. Кожне його слово віще», – каже автор. А за епіграф до свого альбому пан Григорій узяв співзвучні йому поетичні рядки полтавського письменника Петра Ротача:

*Ні, не згаснути барвам українського
чистого неба,
Золотистих пшениць, малинових
козацьких одеж,
Доки руки жіночі мережать душі
на потребу
Рушники й сорочки, і портрети
Шевченкові теж.*

Тож для того, щоб оселі українців, заклади освіти, клуби й книгозбірні у Рік Тараса Шевченка прикрасили вишивані портрети Кобзаря, треба шукати впливових спонсорів і меценатів, ініціативних

Малюнки-схеми для вишивання портретів Тараса Шевченка

Чудодійна ікона святого Миколая

книговидавців, патріотично налаштованих громадських діячів і бізнесменів та жертводавців. На жаль, організаційним хистом талановитий майстер народної творчості Григорій Кисіль не володіє, в цьому йому потрібна наша дружба підмога.

Немає сумніву, що 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка разом із нами широко відзначатиме українська діаспора в США, Канаді, Австралії, Італії, Польщі та інших країнах. Прикрасити свої оселі, офіси й урочистості вишиваними портретами нашого Пророка, якого послало в Україну саме Небо, – заповітна мрія багатьох наших зарубіжних співвітчизників. Тож численні благодійні фонди, видавництва, громадські організації діаспори, незалежно від своєї політичної орієнтації та релігійних уподобань, мають згуртуватися в ім'я пам'яті про Кобзаря і долучитися до популяризації вишиваної Шевченкіани.

Сергій ГОРИЦВІТ
Фото автора

Незалежність розуму й таланту

Містичне інтерв'ю до Дня Незалежності України з видатним українським письменником і публіцистом Павлом Загребельним (25.08.1924–3.02.2008)

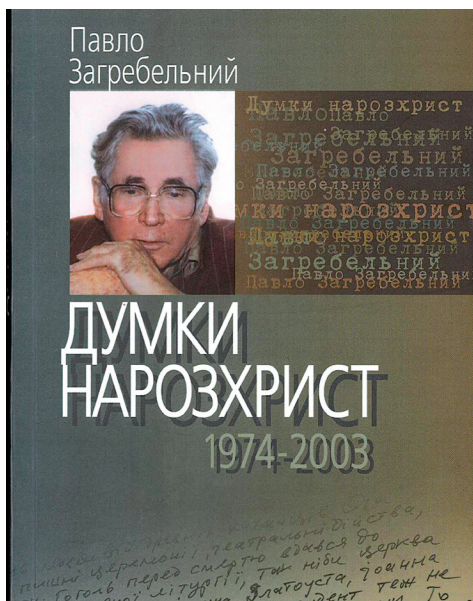
Саме незалежність розуму й таланту стали однією з визначальних чеснот абсолютно непересічного, деякою мірою навіть містичного українського письменника – одного з найчитаніших прозаїків України ХХ століття Павла Архиповича Загребельного.

Якимось Духом Святим Павло Загребельний народився саме в дні святкування Незалежності України, тільки у далекому 1924 році на Полтавщині. Нині, 25 серпня 2013 року, йому виповнилося б 89 років, з яких більшу частину мріяв саме про незалежність історичного шляху України. «Так це сталося випадково», – слушно зазначити читач. Вибачте, але не все так вже «випадково» на цьому світі!

Ще при житті Павло Архипович жартома (чи не зовсім) сказав: «Як будете хотіти, покладіть мені у труну мобільний телефон... будемо спілкуватися...» Зрештою, незалежно від того, чи вірить читач у цілком реальні збіги у житті талановитих письменників, чи ні, але саме напередодні Дня Незалежності України мені, коли я гортала сторінки його останньої прижиттєвої книги «Думки наррозхрист», начебто вдалося вийти з ним на зв'язок (до речі, номер його мобілки залишився незмінним) і отримати відповіді на деякі питання, взявши коротеньке інтерв'ю для його улюбленої газети «Культура і життя»...

Кор. – Павле Архиповичу, кожний Ваш роман, кожна Ваша книжка ставали подією в інтелектуальному житті України – чи йшлося в них про сучасність, а чи про сиву давнину. Справедливо вважати, що письменник живе у своїх творах, там, на сторінках його книжок відповіді на всі запитання... але все ж, – чи припинилася битва за душі людські в наш час?

П.З. – Ні, не припинилася! «Упродовж тисячоліть письменники досліджують проблему боротьби добра і зла, Бога й диявола, а полем цієї боротьби є душі

людські! Усі мої писання більшою чи меншою мірою саме про це.»

Кор. – Ваш роман «Тисячолітній Миколай» із майже фантастичною конструкцією – всі події у ньому відбуваються з однією людиною, яка живе тисячу років. Ви і є той, від особи якого ведеться розмова. Це Ви?

П.З. – Я письменник, чії твори «працюють» і сьогодні, коли мене вже немає серед вас...

Кор. – Ви систематично вивчали історію. Який період здається Вам найбільш вирішальним для визвольних змагань українців за свою державу?

П.З. – «Просякнута кров'ю, слізьми, нещастями уся наша історія. Та саме ХХ ст. принесло із собою неймовірно страшні події – було доведено до найвищої досконалості техніку вбивання людини. У кінці ХІХ ст. інженер на ім'я Максим винайшов кулемет. Ця машина вбивства наробила лиха... Уся Перша світова війна, вся Громадянська війна протрималися на цьому кулеметі. Армії світу використовували його. Тоді ж винайдено було бомби й літаки, з яких їх скидали.

Під час Великої Вітчизняної війни важко складалася моя доля, як і багатьох інших з мого покоління. 1942 року потрапив у фашистський полон і пробув там два з половиною роки. Там бачив страшніше, ніж події 1933 року, хоч голод зачепив мене дуже сильно: я помирав, дивом вижив, а всі наші сусіди вимерли. Голод – один урок життя, концтабір – наступний... Я побачив справжню ціну людині, побачив людську велич і людську ницість. Зрозумів – де суєта, а де справжні цінності! Моя біографія – голод і війна – до 21 року сформували мій характер як характер незалежний. Незалежність – це найдорожче! Для мене і для України. Я сповідував її завжди і ніколи ні перед ким не схилився. Схилився лише перед визначними особистостями, які вміють щось робити, які мають неабиякий розум, які знають честь.»

Кор. – Кого можете назвати своїми друзями?

П.З. – «Це когорта письменників, з якими я познайомився дуже давно, як тільки переїхав до Києва, ті особисті стосунки пройшли зі мною через усе моє життя. На жаль, так трапилося, що кілька дуже близьких моїх друзів рано померли. Моїми друзями були Михайло Чабанівський, Василь Земляк, Діодор Бобир... Можу назвати також Бориса Комара та Олександра Сизоненка.

Досить близько був знайомий з Андрієм Малишком... Ми кілька років жили в селі Плюти, і наші хати були поряд. У побуті його не міг витерпіти ніхто. Це була дуже складна людина. І талановитий, і оригінальний, і цікавий, але дружити з ним було неймовірно складно. Пам'ятаю, у Плютах стояла з одного боку дача Олександра Корнійчука, а з іншого – хатина, в якій мешкав Малишко. Вони були людьми абсолютно різними. Корнійчук «форсив» машиною, у піжамі походжав по пляжу, розмовляв з людьми... Хоч обидва і любили ловити рибу, та тільки один сідав на

катер, зроблений на замовлення на київському заводі «Ленінська кузня», а інший – на просту дюральку. Малишко весь го-рив, ночами читав, потім писав, тоді все кидав, ловив рибу або грав у карти.»

Кор. – Кого з українських поетів пригадуєте з особливою теплотою?

П.З. – «Колись американський філософ Ральф Емерсон, задумавши написати книжку про обранців людства, визначив серед тих, чия велич слід вимірювати відчаєм, заздрістю й ненавистю суперників, всього лиш шістьох: Платон – філософ, Сведенборг, або містик, Монтень – скептик, Шекспір, або поет, Наполеон, або світовий діяч, Гете, або письменник.

Коли б мені хтось запропонував дати подібні визначення для народів, то українців я б назвав поетами... а вже з-поміж них найперше згадав би Івана Драча – і як поета, і як найбільшого сьгодні українця. Думаючи про Драча, я молодію! Та кож виринає постать високого, красивого Миколи Вінграновського, талант якого неприборканий, дикий, як степовий вітер у будяках... Пригадую також Василя Симоненка і його до болю геніальний вірш «Жорна»... В які він сам і потрапив.»

Кор. – Яким Ви бачите майбутнє України?

П.З. – «Майбутнє України в її економічній, політичній незалежності. Як досягти – то вже справа часу і залежить від розуму її лідерів та таланту влади.»

Начебто зв'язок перервався... Перегорнута остання сторінка... Та це, мабуть, мобілка розрядилася...

Але духовний зв'язок між письменником і його читачами неперервний, бо сила Таланту й Розуму часові не підвладна.

Розмову вела з... книгою Павла Загребельного «Думки наррозхрист» та з благословення вдови письменника Елли Михайлівни Оксана ХОРОЗОВА

Незалежність – наше свято!

ПРАПОР

Прапор – це державний символ,
Він є в кожній державі;
Це для всіх – ознака сили,
Це для всіх – ознака слави.

Синьо-жовтий прапор маєм:
Синє – небо, жовте – жито;
Прапор цей оберігаєм,
Він – святиня, знають діти.

НАША БАТЬКІВЩИНА

Там, де море є глибоке,
Де завітчані Карпати,
Де степи такі широкі,
Що очима не обняти, –
Там є наша Батьківщина –
Україна!

Там, де сонечко іскриться,
Де весняний вітер віє,
Де на горах є столиця –
Наш великий, славний Київ,
Там є наша Батьківщина –
Україна!

Леонід Полтава

Прапор свій здійсмаєм гордо,
Ми з ним дужі та єдині.
Ми навіки є народом
Українським в Україні.

Наталка Поклад

ПІСНЯ ПРО УКРАЇНУ

Дівчина-калина
В білому віночку
Вийшла із хатини,
Стала на горбочку.
А як заспівала
Солов'їно-дзвінко –

В лісі розстеляла
Килими з барвінку.
Золотила ниву,
Голубила небо,
Дітвору щасливу
Кликала до себе.
Кличе всіх щодни
До краси і згоди
Пісня України,
Що єдна народи.

Микола Гринчук

ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Слово горнеться до слова –
Гімн співається святково.

УКРАЇНІ

Гей, моя країно,
Рідна Україно!
Я – твоя дитина,
Крпелька твоя!
З крпельок – потічки,
Із потічків – річка!..
Річки синя стрічка,
Золоті поля...
Це моя країна –
Рідна Україна,
На якій з'явився
І співаю я.

Роман Гнатюк

Урочисто мовить тато:
– Незалежність – наше свято!

Тож баритися не треба:
Ти – ідеш, і я – іду!
І вітає сонце з неба
Україну молодю.

Серпень тішиться, що діти
Прапорці в руках несуть.
І шумить в каштанах вітер:
– Українчики ідуть!

Ганна Чубач

Одразу після прем'єри відбулась розмова з художнім керівником Київського муніципального театру опери і балету для дітей та юнацтва, автором вистави «Лебедине озеро. Сучасна версія», видатним хореографом Радю Поклітару.

– Радю, коли у Вас виникла цілісна картина того, як поставити «Лебедине озеро»? Ще під час першого перегляду класичного балету розуміли, що у Вас буде не так?

– Ні, це неможливо, я ж зростав у балетній родині і вперше побачив «Лебедине озеро» в чотири роки! А потім ще неодноразово його дивився в різних театрах у різних балетмейстерів. Ідея поставити своє виникла давно, але те, що це не буде просто історією кохання, а Зіґфрід буде лебедем, який існує в чужій подобі, – це все почало формуватися в моїй уяві, коли я взявся за виставу.

– Чому Ви вирішили, що чорного і білого лебедя мають грати різні виконавиці? Як правило, ці ролі виконує одна артистка.

Лебеді, лебідки... і зброя

Хореограф Радю Поклітару

– Це не така вже й рідкість, як вам здається, щоб Одетту і Оділію грали дві різні людини. В цьому я не винайшов нічого нового. Таке розв'язання виправдане сюжетом. (До того ж, Одетта і Оділія іноді з'являються на сцені одночасно – Авт.)

– Чи не було бажання дати волю фантазії і відмовитись

не лише від звичного сюжету, а й від Чайковського?

– Ні на мить! Я не уявляв ніколи «Лебедине озеро» без музики Чайковського. Вона ідеальна, і взагалі цей балет для мене тримається більше на класичній музиці, ніж на класичному лібрето.

– Яких стереотипів, пов'язаних із «Лебединим озером», Ви хотіли б позбутися, створюючи свій варіант?

– Узагалі дуже погана ідея починати щось, аби позбутися стереотипу чи всупереч чомусь. Я все змінив, тому що так бачив сюжет, лише систему героїв залишив і музику. А ще й деякі нові герої з'явилися.

– Ви колись казали, що створюєте ролі під артистів, але ж тут інший випадок?

– Розумієте, коли в театрі обмежений кількісний склад трупи, а вистава не за класикою, тоді так. У цієї вистави класична

основа, тому лише кілька нових героїв. Тут уже саме на ролі добирали артистів.

– У танці маленьких лебедів Ви, як на мене, пішли на ризик: ролі виконували одна балерина і двоє артистів-чоловіків. Доволі часто чоловіки танцювали цю партію в КВК, різних гумористичних передачах і тому це більше асоціюється з пародією...

– У тому-то й річ, що потрібно було збалансувати все так, аби не опуститись до рівня пародії. Але «на озері» були і лебеді, й лебідки, тому це зроблено, мабуть, заради правдивості.

– У виставі багато зброї. Це має особливий сенс?

– Думаю, це дуже на часі. Без зброї не вдалося б передати увесь розпал боротьби людини з обставинами... За сюжетом Зіґфріда забирають до армії.

– Чи зустрічали Ви в житті таких людей, як Зіґфрід?

– Зустрічав, але імен вам не назву.

– А у Вас особисто є щось від Зіґфріда?

– Ні. Хіба що... «любов» до зброї.

– Ви не зрадили класичному лібрето лише одного разу: вистава закінчується трагічно...

– Так, причому в життєвих обставинах я вирізняюсь почуттям гумору. Більше люблю гепі-енд, але у виставах, як правило, виходить «бед енд».

– Ваше «Лебедине озеро. Сучасна версія» – це не казка, а притча. Яка мораль цієї притчі?

– Мораль кожен для себе визначить. Але я хотів показати, що неможливо жити, зраджуючи своєму природному єству.

Марічка МИХАЙЛОВА

18 серпня пішов з життя заслужений діяч мистецтв України

Юрій Борисович БОГДАШЕВСЬКИЙ

18 серпня після важкої хвороби пішов у вічність багаторічний головний редактор журналу «Український театр», заслужений діяч мистецтв України Юрій Борисович Богдашевський.

Юрій Богдашевський – театрознавець, талановитий театральний критик, педагог, член Національних спілок театральних діячів і журналістів України, лауреат премій у галузі літературно-художньої критики імені Олександра Білецького та в галузі театральної критики НСТДУ, автор понад 800 публікацій на театральну тематику. Вхпив до складу репертуарно-редакційної колегії з драматургії Міністерства культури України, був членом художньої ради Міністерства культури та ряду театрів, членом журі різних театральних фестивалів.

Випускник Київського інституту театральних мистецтв імені Івана Карпенка-Карого за спеціальністю «Театрознавство», після закінчення працював редактором-консультантом із мистецтвознавчої літератури Головополіграфвидаву УРСР, в 1962–1969 роках – завідувач відділу театру редакції журналу «Мистецтво». З 1969 року його творча і професійна діяльність нерозривно пов'язана саме з «Українським театром» – спочатку редактор відділу, потім відповідальний секретар. У 1990–2009 роки працював головним редактором. І саме в цей час журнал зазнав особливого розквіту.

Наприкінці 1980-х років Юрій Борисович розпочав викладацьку діяльність у стінах альма-матер, випустивши не один курс театральних критиків і театрознавців.

Завжди відстоюючи власну думку, докопуючись до істини, свято зберігаючи у серці любов до театральних мистецтв, Юрій Богдашевський намагався й у своїх студентах виховати самостійність і незалежність думки, пошук власного розуміння і бачення, бути достеменно точним і щирим у своєму висловлюванні і при цьому ніколи не втрачати поваги до тих, хто присвятив своє життя служінню театральному мистецтву.

Його мудрість і спокій, вимогливість до себе і до тих, хто поважає себе у професії, назавжди лишаться у нашій пам'яті так само, як лишився для нащадків його творчий доробок.

Міністерство культури України висловлює глибоке співчуття рідним, близьким, колегам і учням Юрія Борисовича Богдашевського.

Світла йому пам'ять.

СЛОВО ПРО ДРУГА

Ми втратили свого щирого друга. Український театр втратив свого кращого театрознавця. На 76-му році земного життя за межу вічності відійшов

Юрій БОГДАШЕВСЬКИЙ

Журналіст, публіцист, критик, педагог, заслужений діяч мистецтв України.

Юнак із Василькова, що на Київщині, полюбив театр раз і назавжди, і був він справою його життя в повному сенсі цього слова. Бо обігрів його і став для нього рідною домівкою часопис «Український театр», в якому пропрацював майже сорок років.

Не випадково в українській театральній критиці з відходом Юрія Богдашевського за станом здоров'я від активної театральної-критичної діяльності рівновеликого йому і такого ж беззастережно авторитетного критика не було, немає і, напевне, не скоро з'явиться.

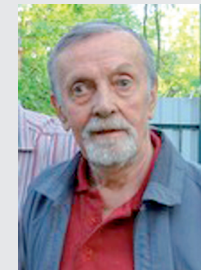
Бо час, тільки він дасть можливість гідно оцінити все Богдашевським зроблене – і в журналістиці, і в публіцистиці, і в редакторстві, і, найголовніше, в усій справі його життя – театральній критиці. За його публікаціями ми можемо відновити картину театрального життя України – і вона буде чесною, точною, живою.

Той рівень компетентності та свята повага до театру, як до високого мистецтва, що були у Юрія Богдашевського, не багатьом даються. У нього було найголовніше – його ім'я критика! Ім'я – як найвищий і найдостойніший логотип, як знак безсумнівної якості та чесності, яке знала вся Україна і яке поважала вся країна.

У Юрія Богдашевського була своя позиція і своя думка, якими він не генджував, які він, незважаючи ні на що, обстоював, захищав, не відступав від них і їм не зраджував.

Земля тобі пухом, друже! Ми тебе пам'ятатимемо завжди! Нам тебе так не вистачатиме! Як і нашому театру!

Юрій Брилинський, Альберт Вербець, Ярослав Верещак, Тамара Верещак, Олена Воронько, Євген Головатюк, Валентина Заболотна, Петро Кініченко, Євген Колганов, Олег Комаров, Анатолій Крим, Микола Лабінський, Олег Мосійчук, Василь Неволов, Олександр Недбайло, Валентина і В'ячеслав Олексени, Костянтин Пивоваров, Анатолій Поляк, Данило Поштарук, Людмила Распутіна, Федір Стригун, Лесь Танюк, Данило Федоряченко, Микола Цуканов, Йосип Ярошевич, від учнів – Оля Мурашко

ПАМ'ЯТІ КОЛЕГИ

Сумна звістка надійшла до нас. На 76-му році життя пішов за межу наш колишній колега, з 1969 року – старший редактор, відповідальний секретар, а з 1990-го до 2009-го – головний редактор журналу «Український театр», заслужений діяч мистецтв, член Спілки театральних діячів України, член Національної спілки журналістів, лауреат премії Спілки театральних діячів України в галузі театральної критики та премії ім. О. Білецького в галузі літературно-мистецької критики, автор численних публікацій в газетах і журналах –

Юрій Борисович БОГДАШЕВСЬКИЙ

Колектив Національного газетно-журнального видавництва висловлює глибоке співчуття рідним і близьким покійного, його друзям і колегам.

Світла йому пам'ять!

ГЛИБОКЕ СПІВЧУТТЯ

Колектив Національного газетно-журнального видавництва висловлює глибоке співчуття колезі, головному редакторові журналу «Український театр» Соколенко Надії Олегівні з приводу тяжкої втрати – передчасної смерті батька –

Олега КОСТЯНТИНОВИЧА

Олександра ТЕЛІЖЕНКО

(Продовження. Поч. у № 43, 2012)

ПРИЙНЯТТЯ ХРИСТІАНСТВА НА РУСІ

На противагу цьому, у християнстві головна ідея праведності зводиться до покірності, слухняності, відмови від земних благ, за які нібито людина отримує компенсацію в потойбічному світі. Але філософія непротивлення злу і любові до ворогів не могла прижитися на українському ґрунті навіть за тисячу років.

«Любіть ворогів своїх, благословляйте тих, хто вас проклинає, творіть добро тим, хто ненавидить вас, і моліться за тих, хто вас переслідує...» [12, с. 3] – прийняття таких принципів моралі не робить честі жодному народові, який має почуття власної гідності. Відомим фактом є те, що держави, які першими прийняли християнство, ніколи не керувалися принципами християнської моралі. «Римська імперія з віри рабів зробила світову релігію, щоб посилити своє панування над іншими народами – стати світовою імперією, знищивши античну культуру, язичницькі святині, безцінне надбання національних вірувань» [12, с. 4–5].

Немає сумнівів у тому, що прийняття нової релігії було прогресивним явищем у плані міжнародного політичного утвердження Київської Русі. Феодалізація держави, освячення верховної влади сприяли утвердженню абсолютистських та експлуататорських тенденцій і поглиблювали соціальну нерівність. Відтак було започатковано поділ на дві світоглядні позиції в суспільстві: світогляд влади, князів і феодалів, зорієнтований на експлуататорську філософію Заходу, і світогляд народний – демократичний, традиційний, ведичний, зорієнтований на космогонічність та природовідповідність людини.

Володимир БРОВЧЕНКО

Володимир Якович Бровченко народився 1 червня 1931 року в селі Мала Виска на Кіровоградщині в селянській родині. У 1955-у закінчив Одеський технологічний інститут. Працював механіком котельного цеху та інженером на Херсонському консервному комбінаті. З 1956 року – на комсомольській та журналістській роботі, працював редактором херсонської молодіжної газети «Ленінський прапор». Тривалий час перебував на партійній роботі в Києві. У 1973–1979 роках працював головним редактором журналу «Дніпро». Упродовж багатьох років очолював Товариство культурних зв'язків із українцями за кордоном (Товариство «Україна»), був членом правління Українського фонду культури.

Володимир Бровченко – автор поетичних збірок: «Шумлять жита», «Зустрічайте сонце», «Скеля Любові», «Не розстріляні зорі», «Перелогі», «На крилах вечорів», «Думна гора», «Сурми», «Вічний жайвір», «Погода на завтра», «Наперейми літам», «Повернення з літа», «Вогонь на обрії», «Вибране», «За тиждень до Воскресіння», «Страсний четвер», «Свічка під вітром», «Повернення Богородиці», «Презентація з молитвою», «Мала Виска. Степова книга», «Перед Покровою», «Німби над вишнями», «Завтра прийду», «Родник», «Благословися, день грядущий», «Крутосхил»; роману у віршах «Як Мамай до Канади їздив»; споминів «Вікнина»; збірок пісень: «Вірність», «Материне поле», «Голуби», «Згадай мене»; саркастичних мініатюр «Мить і Вічність».

Поетично-пісенна творчість Володимира Бровченка перейнята високим патріотизмом і безмежною любов'ю до рідної землі, в поезії автора-степовика постають сторінки з історії нашої країни, різні етапи життєвого шляху автора та його родоводу. Твори

Володимира Бровченка друкувалися багатьма мовами світу. Три поетичні книжки в перекладі російською мовою виходили у Москві. Чимало пісень у виконанні провідних українських виконавців на вірші Володимира Бровченка воїстину стали народними. За значний внесок у національну пісенну скарбницю поета вшанували почесним званням заслуженого діяча мистецтв України. Поетичний доробок Володимира Бровченка відзначений Всеукраїнською літературною премією імені Павла Тичини та Міжнародною літературною премією імені Володимира Винниченка. Активна громадська діяльність поета відзначена орденами та медалями.

Рідні, близькі та колеги назавжди збережуть світлу пам'ять про Володимира Яковича Бровченка – самобутнього майстра слова, невтомного працівника, доброзичливу, чесну й порядну людину.

Національна спілка письменників України.
Український фонд культури. Київська організація НСПУ

Основи національної культури

«Огнем і мечем»... Великий перелом очима істориків

Сучасні історики останніх десятиліть дружно і завзято переконують, що християнство на Русі було введено безболісно для народу. Проте це далеко не так.

Історію здійснення хрещення України Русі описав київський монах Нестор літописець: «Князь Володимир дав наказ: «Велю завтра христити, а хто не прибуде на ріку – багатий чи убогий, робітник чи чернь людська, буде моїм ворогом». Киянам наказано від греків Віру приймати, а ті, що відмовлятимуться, «будуть позбавлені майна і покарані смертю» [9, с. 16].

Воєводи, охмелілі від грецького вина, що додавало відваги, почали виконувати наказ Володимира силами найманців варягів. На будинках, де люди вже були хрещені, сокирою вирубували «Отес» (хрест). За ними йшли карателі: дім, на якому не було вирубаного хреста, підпалювали, а люди, що не встигли втекти, були посічені: «сікти того, хто без хреста на шиї», а якщо «хто хреста целовал, а отступить, не будет жив». У Києві утверждалося нове поняття: «хрест спасає», «хочеш урятуватися від смерті, бути спасеним, носи на шиї хрест» [9, с. 16].

Воєвода Добрина, права рука князя Володимира, що вогнем і мечем хрестив киян, опісля чувся нещасною людиною. У вухах його не затихали ридання закритих матерів, стогін умираючих дітей. Маючи на шиї хрест, він прив'язав до ший великий жорнової камінь і скочив в озеро Ільмен: утопився, не витримавши таких страждань.

За Миколою Костомаровим, після хрещення «Християнська віра винищувала місцеву язичеську Святиню. Залишки язичества, народні вірування підлягали духовному судові» [9, с. 27]. Сильним був і спротив народний.

Та за церковним уставом була кара: «от дев'яти до сорока ран» тому русичеві, який відмовляється класти доземні поклони іконі Діви Марії і навчає молодь колядувати, щедрувати» [9, с. 27], – тобто вбивали душу народу.

«Заводили такі візантійські практики, як відрубання рук, виколювання очей та відрізування вух. Таких кар Русь не знала – це вплив візантійської культури. Так само не знали наші предки кари смерті, і тільки завдяки грецьким духовникам пробували її деякі князі завести замість прогнання. І нетерпимість та виключність релігійна не була до душі нашим предкам» [10, с. 370]. Таких цитат величезна кількість у літописах.

«Градники назад скрутили руки великому мудрецеві – волхвові Дудикові. Ре- презентант христіанської візантійської культури єпископ Лука (Федір)... медляно почав відрізати вуха і носа» [10, с. 371]. От вам і «прогресивна» релігія.

Як писав Іван Франко у праці «Сотворення світу», – архієреям потрібне стадо злякане, послушне, рабське, боязливе, щоб воно було «придалим тільки на обстриження та до тягла» [8, с. 302].

«Держання рабів в очах Христа і його апостолів було ділом справедливим і натуральним, було інституцією, без якої вони не уявляли собі суспільності, проти якої не протестували, хоч і силкувалися зм'якшити її тяжість. Для нас саме поняття рабства видається чимось огидним і соромним» [8, с. 303].

Двовір'я на Русі

Західні історики нових часів схильні взагалі починати історію Русі від часу прийняття християнства (а власну, західноєвропейську, з Месопотамії – близько 3 тис. р. до н. е.).

Багато історичних хронік говорили про народи, що населяли Україну: «Ці варвари були неписьменні і найвища благодать, яку їм надало християнство, – писемність». Ця теза активно розробляється і сьогодні. Зокрема, академік Д. Лихачов твердить: «Я гадаю, з хрещенням Русі взагалі можна починати історію російської культури. Як і української, і білоруської. Але характерні риси російської, білоруської й української культури – східнослов'янської культури Давньої Русі – сягають того часу, коли християнство змінило язичництво».

Християнство – писемна релігія, що прилучила Русь до високорозвинутої міфології, до історії європейських і малоазійських країн.

З варварської країни на краю світу раптом з'явилася держава із світовою культурою, світовою релігією, і одразу це було ознаменовано розквітом давньоруської культури» [14].

Як бачимо, шанований академік або не бачив, або не хотів бачити того, що в дохристиянську добу Україна-Русь уже мала не лише писемність, міфологію, древнішу як у стародавніх Греції та Римі, а й віру, яка не поступалася християнству, а точніше, відповідала його основним постулатам, а не догматам його послідовників.

Поборовши дохристиянську віру на Русі, нові «ідеологи» відразу взяли за знищення всіх пам'яток писемності, а також «Зільників», «Сонників», «Травників»,

«Волхвників», заодно повели боротьбу з усною народною творчістю: щедрівками, колядками, обрядодійствами і т. д. Натомість широко і активно запроваджувалася нова, західна культура, писемність, звичаї. Проте спротив народу був настільки сильним, що аж до середини XIX століття у всіх руських землях ще існувало «двовір'я», що мало своє відображення і в народному мистецтві. Стосовно звичаїв та обрядів, християнська церква, не зумівши знищити давнього світогляду, пішла на компроміс – народні свята були збережені, але перейменовані на новий лад, а затим потихеньку пішов процес перезавантаження їх новим змістом. Протистояння ж двох культур – народної демократичної та привнесеної «елітної», західної, продовжувалося до кінця XX століття.

«Епоха Святослава Хороброго і епоха його сина Володимира, Хрестителя Русі – це дві протилежні епохи в житті давніх праслов'ян-українців. Ці епохи розділили народ на два ворожих табори на багато століть наперед. Адже сонцепоклонництво, язичництво – це поклик української крові! З цим не можна було не рахуватися» [4, с. 72].

Ці події внесли глибоко у психіку народу відчуття постійної дисгармонії, роз'єднаності, своєрідний стан свідомісного спантеличення. Адже саме адекватність відображення та сприйняття є запорукою психічної адекватності людини і загалом її психічного здоров'я.

«Те спантеличення напустилося на наших пращурів далекої Володимирової доби, коли людину поставлено було в обставини шельмувати священне й славити незбагненне, тобто зрадити Богові. Можливо, там слід шукати першопрояви, зародження коріння багатьох свідомісних негараздів, почуття меншості як ментальної провини за щось надвелике? Такі історико-психологічні ретроспекції наближують уявлення про особливості становлення психотипового як виразника певної етноспільноти» [13, с. 23].

Отже, «двовір'я», тяглість якого в часі дорівнювала тисячоліттю, завдало суттєвої шкоди перш за все цільності менталітету нашого народу. І хоча, як засвідчують історики, поступово склався світоглядний синкретизм, відбулося злиття народної релігії і церковного християнства, все ж визначна роль залишалася за народним світобаченням.

(Далі буде)

ЕТНОГРАФІЧНИЙ СЛОВНИЧОК

Градівник (градобур) – чарівник, який знає заклинання проти граду. За допомогою них він відводить град від сіл та полів.

Гребля – гать, штучна перегорода на ставку або річці.

Грезет – старовинна вовняна або шовкова тканина з дрібним візерунком такого ж кольору.

Гречаник – традиційний український хлібний виріб. Для його виготовлення використовують гречане борошно. Ще гречаником називають м'ясну страву, схожу на сучасні котлети. Використовують м'ясо, яйця та варену гречку.

Гречкосій – той, хто сіє та вирощує гречку. Так здавна називають хліборобів.

Гривня (гривна) – старовинна нашійна прикраса з коштовних металів. Згодом гривнею називали одиницю ваги, що дорівнювала півфунта. Водночас вона правила і за монету. Гривня була золота і срібна (срібна важила, як дві золоті). Золота ділилася на 72 золотники. Платили за неї 56 дукатів. За часів Центральної Ради гривня прирівнювалась до півкарбованця. В сучасній Україні гривня (не гривна) – грошова одиниця.

ВІД ДІДІВ-ПРАДІДІВ

«Від поганого насіння гарних сходів не чекайте», – кажуть і про зернину, і про людину. А що ж закладено в насінні, в людині? Генетичний код рослини, пам'ять роду людини – це і є та одиниця виміру всього живого на землі. А чим живе людина? Працею біля зернини, біля хліба, біля дітей та батьків. А жива душа її розквітає від пісні, від звичаю, почутого від батька-матері, переданого з уст в уста. Скільки вкладено в людину та зернину – стільки ж вам і повернеться. А то і сторицею.

23 серпня – Лаврентій-погодокажчик. Опівдні виходили до ставка, дивилися на воду: якщо вода «тиха» – осінь та зима будуть спокійними, без важких дощів та великих заметілей. В

українській традиційній культурі термін «погода» означає не лише стан природи, а й власне відсутність негоди. Існує безліч завбачань того чи іншого стану природи. Ось, скажімо: ворони надуваються – на мороз; гусак ховає носа – на холод; якщо після великого дощу похолодало – погода незабаром поліпшиться.

24 серпня – за народним календарем – Василя. Зазвичай цього дня стригли овець, адже вони ще повинні наростити нову шерсть до холодів та морозів.

25 серпня – Фотія, свято вогню у гуцулів. У цьому краю кажуть: «Якщо вогонь не шанувати, то він мстить». Здавна ця стихія вважається святою. З її допомогою чинили суд Божий. Вірили, що невинного «вогонь не візьме», а «на злодієві шапка горить». Колись давно, щоб перевірити вину чи невинуватість когось, давали йому в руки розпечене залізо. Вважалося, що невинного воно не обпече. За однією з легенд, архангел Гавриїл, за наказом Бога, кинув на землю залізну палицю. Вдарилася вона об камінь, поспішали іскри. Так люди стали добувати вогонь, вдаряючи металом об камінь. Живим вогнем називають такий, який видобули тертям дерева об дерево. Вівчарі, коли виганяють весною отару на випас, добувають «живий вогонь», несуть із собою на полонину та бережуть його там аж до осені – до свята Покрови, коли вертатимуться з отарою в село.

26 серпня – якщо цієї пори починають відлітати журавлі – похолодає вже до середини жовтня. Якщо ці птахи ще не покидають свої гнізда – зима припізниться.

27 серпня – Феодосія. Якщо цього дня буря – вересень буде непогідний.

28 серпня – Успіння Пресвятої Богородиці, Перша Пречиста. На полях та в садках вже зібраний урожай, хіба зимові яблука та груші чекають свого часу. Якщо хтось не встиг – збирали толоку і всі разом допомагали впорядкувати поля. На грядках ще дозрівають морква, буряк та пізня капуста. Традиційно цієї пори готуються люди зустрічати осінь. А вона вже на порозі, адже Перша Пречиста – осіннє свято. За легендами, ні часу, а ні місця Успіння Пресвятої Богородиці достеменно не відомо. Нібито заснула

вона на мить у Гетсиманському саду і за хвилину вознеслася на небо.

В осінню пору є три свята Пречистої. Про перше вже сказано, друге – 21 вересня, свято Різдва Пресвятої Богородиці; третє – свято Введення в храм Пресвятої Богородиці: «Перша Пречиста жито засіває, друга дощем поливає, Третя Пречиста снігом засипає». Після 28 серпня починали сіяти озимину. В деяких місцях існував звичай не голитися чоловікам цього дня – «доки не обсіює, не годиться». Господарі, розім'явши колоски з обжинкових вінків та «спасових борід», перед засівом казали: «Роди, Боже, і благослови!» «Прийшла Перша Пречиста – принесла старостів нечиста, прийшла Друга Пречиста – одягла природа намисто, прийшла Третя Пречиста – стала природа безлиста». Ластівки востаннє засиджуються на дротах, гуртуються, по-своєму домовляють про далекий переліт. Цього дня святять криниці. Молодих дівчат звільняють від тяжкої польової роботи, адже приходять їхня пора: «Прийшла Пречиста, стала дівка речиста», тобто є у неї час і для балачок з подружками, і для розмов із парубками. А після Другої Пречистої можна засилати сватів.

Початок «бабиного літа». Воно триває до 11 вересня – Головосіка. Це «бабине літо» називають молодим. А «старе» настане з 14 і триватиме до 21 вересня. Ще «бабиним літом» називають павутиння, яке літає цієї пори. Поява цього павутиння каже господарям, що пора сідати за прядіння, вишивання, ткацтво. А ось народні прикмети: якщо бабине літо занегаджене – осінь буде суха; якщо перший день бабиного літа ясний – осінь буде тепла.

29 серпня – Третій Спас, післясвято Успення. «Післяуспення прийшло, літо на осінь пішло».

ІМЕННИКИ ЗА ПРАВОСЛАВНИМ КАЛЕНДАРЕМ

23 серпня – Лаврентій, Роман, Агапіт, Сава.

24 серпня – Олександр, Максим, Василь, Федір.

25 серпня – Олександр, Памфіл, Фотій.

26 серпня – Серафим, Іполит, Тихін.

27 серпня – Олімпіада, Феодосій, Аркадій, Михайл.

28 серпня – Софія.

29 серпня – Демид.

Підготувала
Тетяна ШНУРЕНКО

ІНФОРМАЦІЯ СЛУЖБИ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ

Шановні наші Читачі і Передплатники!

Наші видання виходять регулярно і запланованими тиражами

У продажу журнали «Українська культура» № 7, «Пам'ятки України» № 7, «Музика» № 3 і «Український театр» № 3.

Наші видання можна придбати в кіосках «Преса» міста Києва, книжкових магазинах Києва, Львова, Харкова, Одеси, Луганська, поштових відділеннях Київської області та обласних центрів. Також усі наші видання можна придбати в редакції.

УВАГА! ПЕРЕДПЛАТИТИ НАШІ ВИДАННЯ МОЖНА З БУДЬ-ЯКОГО МІСЯЦЯ

Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії ви можете за адресою: <http://presspoint.ua>. Така послуга можлива в будь-якій країні світу.

Наші телефони: (044) 498-23-64, моб. (067) 394-97-21, 386-56-63.

Культура і життя

Газета виходить щоп'ятниці

Передплатна ціна на 2013 р.:

1 місяць – 14,27 грн; 3 місяці – 42,21 грн

У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.

Передплатний індекс у Каталозі видань України

60969

Передплатні індекси інших наших видань: газета «Кримська світлиця» – 90269; журнали: «Українська культура» – 95220, «Український театр» – 74501, «Музика» – 74310, «Пам'ятки України» – 74401, «Театрально-концертний Київ» – 37112.

Довідки за тел. (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com

Передплату можна оформити в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України, через передплатні агентства, а також у редакції газети

Газета «Культура і життя»
№ 34 (4554), 23 серпня 2013 рік

Засновники: Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети «Культура і життя»

Видавець: ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

Генеральний директор Олесь БІЛАШ

Адреса видавництва: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65

Головний редактор Людмила ГНАТЮК

Адреса редакції: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65

nvu.kultura@gmail.com

Виходить із 7 жовтня 1923 року. Свідцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації – КВ № 1026 від 26.10.94 р.

Друкарня: ТОВ «Видавничо-поліграфічна компанія «Експрес-Поліграф», вул. Фрунзе, 47-б, корп. 2, Київ, 04080; тел. +38 (044) 417-25-93

Розповсюдження, передплата, реклама: тел. +38 (044) 498-23-64, +38 (050) 310-56-63

Портал <http://uaculture.com>

Передплатний індекс у Каталозі видань України 60969

Склад Видавничої ради

Олесь Білаш – генеральний директор видавництва; Віктор Вечерський – заступник директора Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей; Максим Бударин – заступник директора Департаменту у справах релігій та національностей; Олена Воронько – начальник відділу театрального мистецтва Управління мистецтв Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти; Світлана Фоменко – начальник управління міжнародного співробітництва; Оксана Іонова – заступник начальника управління стратегічного планування

культурного розвитку та регіональної політики у сфері культури Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти – начальник відділу аналізу та прогнозування соціокультурного розвитку регіонів; Євгенія Крутоголов – начальник відділу монументального, образотворчого та народного мистецтва; Іван Мечков – заступник начальника управління мистецтв Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти – начальник відділу аналізу та прогнозування діяльності бібліотек Управління стратегічного планування культурного розвитку та регіональної політики у сфері культури Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти; Лариса Петасюк – начальник управління правового забезпечення; Людмила Чумакова – заступник начальника управління справами – начальника відділу взаємодія з Верховною Радою; Михайло Швед – заступник директора Департаменту формування державної політики у сфері культури,

мистецтв та освіти – начальник управління мистецтв; Віктор Пасак – заступник генерального директора видавництва; Оксана Гайдук – головний редактор журналу «Українська культура»; Людмила Гнатюк – головний редактор газети «Культура і життя»; Ольга Голинська – головний редактор журналу «Музика»; Надія Соколенко – головний редактор журналу «Український театр».

Дизайн та верстка Сергія Задворного

Редакція залишає за собою право на редагування отриманих матеріалів без узгодження з автором. Думки авторів публікацій можуть не збігатися з позицією редакції. Передрук і відтворення текстів та ілюстраційних матеріалів журналу тільки з письмового дозволу видавця. © «Культура і життя»

Наклад 9500

Ціна договірна